

Kurt, A.I. (2021). Critical Evaluation of the Financing of Higher Education in Turkey
International Journal of Educational Policies. Vol. 15 (1-2), 27-72.

Kurt, A.I. (2021). Türkiye’de Yükseköğretim Finansmanına İlişkin Bir Değerlendirme.
International Journal of Educational Policies. Vol.15(1-2), 27-72.

ISSN: 1307-3842

Critical Evaluation of the Financing of Higher Education in Turkey*

Ali İlker Kurt**

Ministry of National Education Turkey

Summary

In this study, public expenditures made by state universities determined within the scope of the research between 2012-2020 in Turkey were analyzed separately as current, capital and transfer expenditures. While there was an increase in the resources allocated to higher education in Turkey until 2016, it is seen that this increase stopped in 2017-2018 and started to decrease after 2019. Although the increase in public expenditures is a desirable development, it seems inevitable that the decreases in recent years will affect universities. It is essential to what extent universities are affected by the increase or decrease in public resources, at what level the differences between universities in expenditures per student occur and whether there are differences in the types of expenditures. With the help of these analyzes, both the determination of the weighted expenditures of the universities and the level of capital investment in accordance with the increasing number of students in our country can be determined. The realization level of transfer expenditures, which shows the level of contribution of public will to students and families in support of education expenditures, is an important subject area related to the financing of higher education. It is seen that formula-based calculations are made in the world in order to allocate a fair and sufficient budget to universities at a certain level. However, it is seen that the formula-based method of resource allocation is not sufficient in times of economic crisis, causing a decrease in the public resources allocated to universities. The fact that formula-based resource allocation policies are essentially performance-based, reveals the responsibility of universities to realize some performance criteria. In recent years, it has been observed that the performance-based financing system in the world has been transformed into a student success-oriented system. This structure leads universities to carry out activities aimed at providing education to more students at a lower cost, graduating more students, increasing distance and open education opportunities for adults, and increasing certificate and course programs. It is seen that the increase in the amount of spending at the macro level between 2012-2020 in Turkey has stopped since 2017. It is seen that the increase in public resources continued at decreasing rates until 2016, and after 2018, it started to decrease. It is observed that this contraction has increased the current expenditures of universities. It is notable that the increases in current expenditures in the universities examined within the scope of the research are between

* This study was presented as an oral presentation at the International Educational Research and Teacher Education (ERTE Congress) Congress held by Aydın University on 13-15 September 2018.

** Ali İlker Kurt received his PhD from Ankara University Educational Sciences Institute Educational Administration and Policy Department Educational Economics and Planning Doctorate Program. He works as a teacher in a school affiliated to the Ministry of National Education. E-mail: aliilkerkurt@hotmail.

0.3% and 11.9%. It has been observed that not all universities benefit from the increase in current expenditures similarly. While a current expenditure increase of 7-11% is observed in 6 universities within the scope of the research, it is observed that there is a 9.9% decrease in Sakarya University. With the establishment of Sakarya University of Applied Sciences, it is clear that that public resources were shared with this university. Considering the capital expenditures, it was observed that only Çukurova University's expenditures increased by 9% in the selected universities, while decreases of 8-9% were observed in other universities. It can be inferred that current expenditures can be increased by reducing capital expenditures rather than providing a general expenditure increase in the distribution of resources allocated for higher education. As seen in the examples of other countries, it is demonstrated that the number of students enrolled in distance and open education programs in Turkey more than doubles the number of students in formal education. It can be considered that with the increase in the number of students, the current expenditures have increased in a similar way. It is notable that the highest increase in current expenditures is personnel expenditures. Within the scope of the research, it has been observed that the expenditures per student in only three universities are higher than the expenditures per student throughout the country. The high-quality decreases in capital expenditures are at a level that may limit the possibilities of universities to create additional capacity. The increase in the number of students in formal education is one of the main situations that can negatively affect the quality of education. It is important to highlight the fact that there is no correlation between the number of students at universities and the amount of public resources in Turkey. A university with a small number of students can use more resources than a university with more students. There are different rates of increase in transfer expenditures among selected universities. In the current transfer item, it is noted that there are increases in the scope of duty losses rather than the resources allocated to households. One of the most important issues that have attracted attention in recent years is the increase in secondary education, open education and distance education practices in universities. It can be inferred that open education and distance education will reduce the maintenance costs. However, it should be taken into account that it will bring a structure that increases the workload of faculty members/staff in universities. It seems inevitable that this situation will negatively affect the scientific studies of the faculty members and the quality of the education provided to the universities. Although it is positive in terms of providing the prerequisites that will increase the income of working/adult students through open/distance education programs, such as certificates/diploma, the ideal of the university to be centers of scientific production and critical thinking is indispensable for the realization of its existence purposes. After the 1980s, it is obvious that there has been a decrease in public expenditures in the fields of social services such as education and health due to new liberal policies all over the world and public support has gradually decreased with the arguments that families and students should meet the educational expenditures. It is regarded that there is no concrete response to an understanding that states that the investments of private institutions in fields such as education and health can be encouraged by the state and that social assistance can be provided more by reducing the expenditures of the state in these areas.

Keywords: *Financing higher education, expenditure per student, current expenditure, capital expenditures, transfer expenditures.*

About the Author

Author completed his undergraduate education in Gazi University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration in 1996. He started to work as a primary school teacher in Bingöl in 1997. He continued to work as a primary school teacher in Karadeniz Ereğli in 2001 and in Ankara between 2004-2009. In 2007, he completed his master's degree in Ankara University Institute of Educational Sciences, Economics of Education and Planning program. In 2015, he received his doctorate degree in the same program at Ankara University, Institute of Educational Sciences. He is working as a teacher at Ankara Vocational and Technical Anatolian High School. Dr. Kurt conducts research and studies on economics of education, financing of education and vocational education.

Kurt, A.I. (2021).Türkiye’de Yükseköğretim Finansmanına İlişkin Bir Değerlendirme. *International Journal of Educational Policies. Vol.15(1-2), 27-72.*

Türkiye’de Yükseköğretimin Finansmanına İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme*

Ali İlker Kurt**

Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye

Özet

Bu çalışmada Türkiye’de 2012-2020 yılları arasında araştırma kapsamında belirlenen üniversitelerde yapılan kamusal harcamalar cari, sermaye ve transfer harcamaları olarak ayrı ayrı analize konu edilmiştir. Türkiye’de 2016 yılına kadar yükseköğretime ayrılan kaynaklarda artış yaşanırken 2017-2018 yıllarında bu artışın durduğu ve 2019 yılından sonra ise azalma eğilimine girdiği görülmektedir. Kamusal harcamalardaki artış arzu edilen bir gelişme olmasına rağmen son yıllarda meydana gelen azalmaların üniversiteleri etkilemesi kaçınılmaz görünmektedir. Kamusal kaynakların artış ya da azalışlarından üniversitelerin hangi düzeyde etkilendiği, öğrenci başına yapılan harcamalarda üniversiteler arasında farklılıkların hangi düzeyde gerçekleştiği, harcamaların türlerinde farklılıklar yaşanıp yaşanmadığı oldukça önemlidir. Yapılan bu analizler yardımı ile hem üniversitelerin ağırlıklı harcamalarının belirlenmesi hem de ülkemizde yıllar geçtikçe artan öğrenci sayısına uygun bir biçimde sermaye yatırımı yapabilme düzeyleri belirlenebilmektedir. Araştırma kapsamında incelenen üniversitelerde cari harcamalarda artışın her üniversitede farklı düzeyde gerçekleştiği bulgulanmıştır. Cari harcamalardaki artışa rağmen, sermaye harcamalarında büyük azalmaların olduğu gözlenmiştir. Bu da yükseköğretime ayrılan kaynaklarda reel bir artışın olmamasından dolayı sermaye ve transfer harcamalarından kısıntılar yapılmak zorunda kalındığını göstermektedir. Özellikle kamusal iradenin öğrencilere ve ailelere eğitim harcamalarına destek niteliğinde hangi düzeyde katkı sunabildiğini gösteren transfer harcamalarının gerçekleşme düzeyi yükseköğretimin finansmanına ilişkin önemli konu alanıdır. 1980’li yıllardan sonra bütün dünyada yeni liberal politikalar nedeniyle eğitim, sağlık gibi sosyal hizmet alanlarında kamusal harcamalarda düşüş yaşandığı ve eğitim harcamalarını aileler ve öğrencilerin karşılaması gerektiğine ilişkin argümanlarla kamusal desteğin giderek azaldığı görülmektedir. Eğitim ve sağlık gibi alanlarda özel kuruluşların yatırımlarının devlet tarafından teşvik edilmesi, devletin bu alanlarda yapacağı harcamaların azaltılarak sosyal yardımların daha fazla yapılabileceğini öngören bir anlayışın somut bir karşılığının olmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yükseköğretimin finansmanı, öğrenci başına düşen harcama, cari harcamalar, sermaye harcamaları, transfer harcamaları.*

* Bu çalışma 13-15 Eylül 2018 tarihinde Aydın Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen Uluslararası Eğitim Araştırmaları ve Öğretmen Eğitimi (ERTE Congress) Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Ali İlker Kurt doktora derecesini Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Bölümü Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Doktora programından almıştır. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bir okulda öğretmen olarak çalışmaktadır. E-mail: aliilkerkurt@hotmail.com.

Giriş

Yükseköğretimde kamusal finansman, toplumun bütün kesimlerinin yükseköğretim hizmetinden yararlanması için hayati bir konu olması yanında, yükseköğretime ayrılan kaynakların üniversitelere hakkaniyete ve eşitliğe uygun bir biçimde dağıtımının üniversitelerin varlığını sürdürmesi ve gelişmesinde temel bir rolü bulunmaktadır. Ereş (2020, s. 90-93) yükseköğretimde son yıllarda sorun alanlarını üç boyutta incelemektedir. Birinci olarak yükseköğretimde gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde artan yükseköğrenime olan talebi karşılamak için eşitliğe yönelik önemli değişikliklere gereksinim olduğunu, ikinci olarak yükseköğretimde kalite konusunun giderek önem kazandığını ve son olarak uluslararasılaşmanın artışından dolayı öğrenci hareketliliğini kolaylaştıran, destekleyen ve sınır ötesi üniversiteler arasında iş birliğini artıracak politikaların önem kazandığını ifade etmektedir. Bu sorun alanlarına ilişkin politikaların Türkiye’de üniversitelerin misyon, vizyon ve değerlerine de yansıdığı söylenebilir. Yükseköğretimde üniversitelere kaynak dağıtımında birçok farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerin daha çok o ülkenin, ekonomik, siyasal ve tarihsel gelişmelerinden etkilendiği söylenebilir. Kamu harcamalarının miktarı ve kompozisyonu, devletin kaynak kullanma politikasını ifade eder. Ünal, (2011,s.94) devlet harcamalarının, toplumsal sınıf ve katmanlara kaynak aktarma aracı olduğunu, devlet bu yolla aynı zamanda bir “sosyal politika” izlediğini ifade etmektedir. Kurul (2012, s. 279), Türkiye’de bölgeler, kır/kent, öğretim düzeyleri, almasıık öğretim teknolojileri ve toplumsal ekonomik kümeler bağlamında parasal kaynak ayırma konusunda çok genel ölçütlerin kullanıldığını ifade etmektedir. Kurt, (2015, s, 208), üniversitelerin bütçelerinin belirlenirken ülkenin genel ekonomik durumunun, bir önceki yılın ödenek miktarının, öğrenci sayısının, cari giderlerin çokluğunun, siyasal ve bürokratik etkilerin alınacak ödenek miktarını etkilediğini söylemektedir. Akgül, (2020, s.52) genel olarak eğitimde ve yükseköğretimde bütçe sürecinin belirlenmesinde öncelikle zorunlu ihtiyaçların karşılandığını, planlamaya ilişkin belirgin bir politika olmadığını, üniversite sayılarının artmasına rağmen yükseköğretime ilişkin kaynakların bütçe olanakları çerçevesinde ayrılabilirdiğini ifade etmektedir. Son otuz beş yılda devlet üniversitelerinin tabi olduğu bütçe sistemi üç kez değişmiştir. 1973 yılında klasik bütçe sisteminden Program Bütçe

Sistemine geçilmiş, 1998 yılında bir süre Torba Bütçe Sistemi uygulanmış, 2004 yılından itibaren ise Analitik Bütçe Sistemi uygulanmaya başlamıştır. Bu sistemlerin hepsinde de üniversiteler aşırı merkeziyetçi bürokratik eğilimlerden şikayetçi olmuşlardır (YÖK, 2007, s.58). Son zamanlarda eğitimin özel bir mal olduğu üzerinde durulurken, 2003 yılında yapılan bir toplantıda yükseköğretimin kamusal bir mal olduğu yeniden vurgulanmıştır (Aksoy, 2005, s.7). Alanyazında farklı kavramsallaştırmalar olmakla birlikte; kamusal finansmandan yeni liberal politikaların da etkileriyle özel finansmana da doğru giden genel eğilimin etkisiyle, üniversitelerde, kamusal kaynakların yetersizliğinden dolayı kendi gelir kaynaklarını yaratmalarını ön gören bir yapı olduğu söylenebilir (Bakioğlu ve Didin Ala, s.328). Ancak ülke genelinde farklı sosyo-ekonomik bölgelerde bulunan üniversitelerin kendi gelirlerini yaratabilme olanakları sınırlıdır. Bu durum üniversiteler arasında gelişim farklılıkları yaratabilecektir. Eğitim faaliyetlerinin istenilen düzeyde yürütülmesi her şeyden önce yeterli parasal kaynakların araştırılması, sağlanması, çeşitli alt kesimler arasında dengeli biçimde bölüştürülmesi ve eldeki kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Eğitim kurumlarının geliştirilmesi, eğitimbilimsel ve yenileştirme programlarının ve bunlara ilişkin kararların uygulanmasının anahtarı da bütçedir (Adem, 1993, s. 184).

Alanyazın taramasında üniversitelere kaynak ayrılırken en çok kullanılan yöntemlerden birinin formüle dayalı bütçeleme olduğu görülmektedir. Formüle dayalı bütçeleme ise üniversitelerin performansa dayalı olarak değerlendirilmesine dayanmaktadır. Bütçe formüllerinin kullanılmasında öğrenci sayısı, mezun sayısı, yürütülen projeler, kurslar belirleyici olmaktadır. McKeown-Moak, (2013) formüle dayalı bütçe lemede makro düzeyde devletin gelirlerinin azaldığı ya da ekonomik kriz yaşanan dönemlerde yükseköğretime yeterli bütçenin ayrılamadığını ifade etmektedir. Schmidt (2012, s. 113-114), bütçeleme formüllerinin ülkeden ülkeye farklılıklar gösterdiğini, finansman politikalarının üniversitelerin yönetimine ilişkin izlenen politikalar dan ayrı bir şekilde incelenemeyeceğini, İskandinav ülkelerinde yükseköğretimin finansmanında benzer eğilimlerin yaşandığını ancak her ülkede aynı hız ve yoğunlukta değişimin olmadığını ifade etmektedir. Levy, (1986, s. 20-32) performansa dayalı bütçeleme sisteminin ABD’nin Tennessee eyaletinde uygulama sonuçlarına ilişkin yaptığı ayrıntılı analizlerde sistemin işleyişini eleştirmiştir. Performansa dayalı sistemin üniversitelere dışarıdan müdahalenin yolunu açtığını belirtmektedir. Ayrıntılı bir şekilde belirlenen başarı m ölçütlerinin sahada yeterince uygulanamadığını, performans

ölçütlerinin uygulanması için örgütlenmeye ve personele gereksinim olduğunu; bu konuların ayrıca harcama gerektirdiğini ifade etmektedir. Levy (1986, s. 20-32) performans ölçütlerinin üniversiteler arasında aynı şekilde uygulanması zorunluluğunu getirdiği için akreditasyon süreçlerini başlattığını ve bundan dolayı üniversitelerin kendi müfredatlarından ödünler vermek zorunda kaldıklarını söylemektedir. Lang (2005, s.5-6), Ontario eyaletinde öngörülen temel performans göstergelerinin üniversitelerin performansını ölçmekten çok, tüketicileri bilgilendirmek amaçlı göstergeler olduğunu, böylece öğrencilerin daha iyi seçim yapacaklarına ilişkin düşüncelerle performans göstergelerinin hazırlandığını söylemektedir. McKeown-Moak, (2013, s. 4-5), finansman formüllerinin 2000’li yıllardan önce kamusal kaynağın rasyonel ve adil bir şekilde dağıtımını amaçlayan bir politika bağlamında yürütüldüğünü; ancak 2000’li yıllardan sonra kolejlerin ve üniversitelerin ihtiyaçlarından, öğrenci merkezli “başarı” temelli finansman politikalarına doğru bir değişimin olduğunu söylemektedir. ABD’de altmış yıldan bu yana kullanılan performansa dayalı finansmanın devam ettiğini, son yıllarda ise performans ölçütlerinin değişime uğradığını ifade etmektedir. Bu değişimin üniversitelere ayrılan parasal kaynağın artmasından çok, %20’lere varan bir azalmaya neden olduğunu; bu azalmanın temel faktörleri olarak, ABD’de eyaletler düzeyinde yaşanan ekonomik krizlerin ve yerel düzeyde üniversitelerin kamusal kaynakları etkili ve verimli kullanmadıkları gerekçesiyle yasama organlarının daha az kamusal kaynak ayrılarak daha fazla öğrenci mezun edilmesi gerektiğine ilişkin görüşlerin olduğu görülmektedir (McKeown-Moak, 2013, s. 4-5). Bagues, Labini ve Zinovyeva, (2008) öğrencilerin akademik performansına dayalı finansman yönteminin kullanıldığı İtalya’da finansman sisteminin katma değeri yüksek olan devlet üniversitelerini yeterli derecede desteklemediğini ifade etmektedir.

Üniversitelerin bilimin gelişmesinde, kalkınma hedefinin gerçekleştirilmesi için yüksek nitelikli insan yetiştirmek gibi sorumluluklarının yanında toplumsal alanda meydana gelen olaylar ile ilgili eleştiri merkezi olabilmeleri de temel görevleri arasındadır. Ünal, (1996, s.334) dar bir düşünce kalıbına sahip olmama, başkalarınca ileri sürülmüş doğru cevaplarla yetinmeyip sorular üzerinde yeniden düşünme gibi demokratik ve çağdaş toplumu geliştiren özellikleri dolayısıyla üniversitenin vazgeçilmez olduğunu ifade etmektedir. Giroux (2008), demokratik öznelerin demokratik ilişki biçimlerini deneyebilmelerinin, toplumsal alanda yaşanan değişimlere karşı duyarlı bir toplumsal bilincin varlığının vazgeçilemez olduğunu bu amaçların üniversiteler aracılığı ile

gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir. Aksoy, (2018) günümüzde eğitim sisteminin toplumsal değerini açıkça azaltan değişme eğilimlerinden birinin, eğitimin sınıfsal yeniden üretimi, eşitsizliklerin derinleştirilmesi ve meşrulaştırılmasına aracı olarak işlev gördüğünü ifade etmektedir. Bu anlamda günümüz Türkiye’si, eğitim alanının en iddialı teorilerini oluşturan bu açıklamalara uygun bir laboratuvar olacak görünüm sergilediğini işaret etmektedir.

Cumhuriyet döneminde bütçe kanunları temel alınarak incelendiğinde de 1927 yılında yürürlüğe giren 1050 Sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ve 2003 yılından halen yürürlükte olan 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanunu iki dönemde incelenebilir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanunu ile çözümleyici bütçe sınıflandırmasının getirdiği kodlama sistemine göre kurumsal, işlevsel ve ekonomik sınıflandırma olmak üzere üç ana küme ve işlevsel sınıflandırma ile ekonomik sınıflandırma arasında yer alan finansman sınıflandırmayı kapsamaktadır (Karakütük, 2012, s.329).

Ekonomik sınıflandırma devlet etkinliklerinin, ulusal ekonomi üzerindeki etkilerini ölçülmesini amaçlayan; personel giderleri, sosyal güvenlik örgütlerine devlet prim giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, faiz giderleri, cari transferler, sermaye giderleri, yatırım (sermaye) transferleri borç verme yedek ödenekler gibi altı basamaklı ve dört düzeyli kod kümesinden oluşmaktadır. Eğitim harcamaları başlıca üç kategoride toplanabilir. Bunlar, a) öğretmen ve diğer eğitim personeli maaşları, ısıtma, aydınlatma, levazım gibi cari harcamalar, b) arazi alımı, bina yapımı ve donatımı gibi sermaye harcamaları c) sermaye teşkili ve transfer harcamalarıdır (Adem, 1982, s.45-46).

Tablo 1’de Türkiye’de 1973-1977 yılları arasında gerçekleşen eğitim harcamalarının ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımı görülmektedir. Toplam harcamalarının büyük bir bölümünün cari harcamalar oluşturmaktadır.

Tablo 1. Eğitim Harcamalarının Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Dağılımı 1973-1977 (%)

Yıl	Cari	Yatırım	Transfer
1973	68,7	14,7	16,6
1974	77,1	20,1	2,8
1975	76,6	18,9	4,5
1976	75,1	21,6	3,3
1977	80,1	18,3	1,6

Kaynak: Ataç, 1979:80, Akt. Adem 1982:46.

Pehlivan (2016, s.152) ve Karakütük (2012, s.335), 5018 Kamu Mali Yönetimi Kanununa göre giderlerin ekonomik sınıflandırmasını; toplam cari harcamalar başlığı altında cari giderler ve cari transferler olmak üzere iki bölümde incelemiş ve cari giderler; personel için yapılan ödemeler, bütçe kanunu ile belirlenmiş olan asgari değeri aşmayan ve normal ömrü bir yıla kadar olan hizmet alımları ve faiz giderleridir. Cari transferler ise sermaye birikimini hedeflemeyen cari nitelikli mal ve hizmet alımlarının finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemelerdir. Örneğin özellikle eğitim açısından öğrenci bursları, sağlık amaçlı transferler, sosyal amaçlı transferler gibi.

Tüğen (2010, s. 220), Karakütük (2012, s.335) ve Pehlivan (2016, s.153) sermaye harcamalarını da toplam sermaye harcamaları başlığı altında sermaye giderleri ve sermaye transferleri olarak incelemiştir. Sermaye giderleri, normal ömrü bir yıldan fazla olan mal ve hizmet alımları ile sabit sermaye edinimleri (bina, arsa, makine, tesis gibi.) Sermaye transferleri ise bütçe dışında sermaye birikimi amaçlayan veya sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler olarak ifade etmiştir. Örneğin yurtdışında bulunan eğitim kurumlarına sermaye birikimi amacıyla veya sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı için yapılan karşılıksız ödemeler gibi.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanunu temelde kamu kurumlarının performans değerlendirmesine dayalı bir sistemi öngördüğü görülmektedir. Ancak 1050 sayılı Kanun döneminde kalan usullerin hala geçerli olduğu söylenebilir. Üniversitelerin kanunun öngördüğü stratejik planlamaları hazırlamaları, idare faaliyet raporu ve çeşitli performans analizlerini yapmalarına rağmen, bu belgelerin yeterli kaynak artışı sağlamadığı harcama miktarlarından ortaya çıkmaktadır. Performansa dayalı bir bütçeleme kuramsal ve uygulama bakımından üniversitelere gereken bütçenin ayrılması konusunda yeterli olmadığı birçok ülke deneyiminden ortaya çıkmaktadır.

Amaç

Bu çalışmada 2012-2020 yılları arasında Türkiye’de yükseköğretimde yapılan toplam kamusal harcamaların zamansal değişimi, toplam kamusal harcamaların 2012-2016 yılları arasında cari, sermaye (yatırım) ve transfer harcamaları bağlamında zamansal değişimi belirlenmeye çalışılmış; bunun yanında seçilen üniversitelerin 2012-2020 yılları

arasındaki cari, transfer ve sermaye harcamalarındaki değişimler ortaya konmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Türkiye’de yükseköğretim sistemindeki finansal kaynak tahsisi, kullanımını ve meydana gelen değişimleri ortaya koymayı amaçlayan çalışmada tarama modeli temel alınmıştır. Çalışmada Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ve üniversitelerin harcamalarının 2012-2020 yılları arasındaki zamansal değişimi; kesin hesap kanunları, araştırma kapsamında seçilen üniversitelerin faaliyet raporları ve Sayıştay Denetim Raporları temel alınarak ortaya konması amaçlanmıştır. Ayrıca yükseköğretimde yapılan harcamaların belirlenmesi yanında tek tek üniversitelerde finansman bağlamında yaşanan değişimleri ortaya koymak amacı ile Türkiye’de yer alan üniversiteler öğrenci sayısı temel alınarak 7 ayrı gruba ayrılmış her gruptan oranlı küme örnekleme yöntemiyle yüzdelik orana göre tesadüfi olarak örneklem seçilmiştir (Karasar, 2004, s.114). Buna göre çalışmada Sakarya Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Bozok Üniversitesi, Bingöl Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Sinop Üniversitesi seçilmiştir. Çalışmada seçilen üniversitelerin öğrenci sayıları Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi’nden elde edilmiştir. Üniversite harcamalarının gerçek artış oranlarının elde edilebilmesi için TÜİK’ten elde edilen TÜFE ve sermaye harcamalarında yaşanan değişmeyi ortaya koymak için de Yİ-ÜFE göstergeleri temel alınmıştır (Karakütük, 2012). Ayrıca harcamaların geometrik artışı nedeniyle artış oranlarının belirlenmesi için yarı logaritmik kalıp kullanılmıştır. $Y = a.b^x$ yarı logaritmik kalıp denklemi yardımıyla artış oranları belirlenmiştir (Karakütük, 2012).

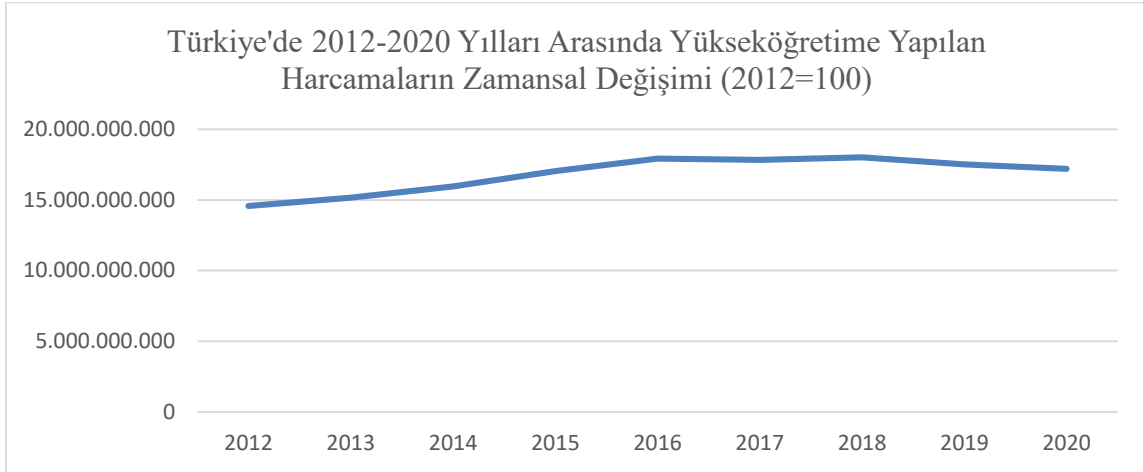
Bulgular

Bu bölümde 2012-2020 yılları arasındaki Maliye Bakanlığı Kesin Hesap Kanunlarına göre üniversitelerin yapmış olduğu kamusal harcamaların zamansal değişimi ortaya konmuştur.

Tablo 2’de ve Şekil 1’de 2012-2020 yılları arasında yükseköğretime yapılan harcamalar gösterilmiştir.

Tablo 2. Türkiye’de 2012-2020 yılları Arasında Yükseköğretime Yapılan Toplam Kamu Harcamaları

Yıllar	Nominal Fiyatlarla	Sabit Fiyatlarla (2012=100)
2012	14.571.810.750	14.571.810.750,16
2013	16.294.913.308	15.159.031.889,67
2014	18.656.730.547	15.944.410.869,64
2015	21.472.668.523	17.043.572.405,39
2016	24.356.023.304	17.937.527.519,70
2017	26.918.261.428	17.836.753.644
2018	31.626.917.000	18.014.604.827
2019	35.413.948.000	17.513.668.966
2020	39.032.874.000	17.192.338.352

Şekil 1. Türkiye’de 2012-2020 Yılları Arasında Yükseköğretime Yapılan Kamusal Harcamalar

Türkiye’de 2012-2020 yılları arasındaki yükseköğretim harcamaların değişimine bakıldığında %2,3 düzeyinde arttığı görülmektedir. 2012-2016 yılları arasında yıllık %5,4 artış gösteren yükseköğretim harcamalarının, yükseliş ivmesini 2016 yılından sonra durduğu, 2018 yılından sonra ise bir miktar azalmaya başladığı görülmektedir. Kurt (2015, s.101) Türkiye’de yükseköğretime yapılan harcamaların 1938-1980 yılları arasında %12,3 oranında arttığını, 1981-2012 yılları arasında ise %6,2 oranında artış gösterdiğini bulgulamıştır. 2012-2020 yılları arasındaki artış oranı ile karşılaştırıldığında artış oranının giderek düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir.

Yükseköğretimde yapılan kamusal harcamaların sabit fiyatlar ile belirlenmesinden sonra Tablo 3’te sabit fiyatlarla elde edilen kamusal harcamalar ilgili yılda örgün eğitimdeki

öğrenci sayısına bölünerek öğrenci başına harcama miktarı bulunmuştur. Şekil 2’de ise 2012-2020 yılları arasında öğrenci başına düşen harcama miktarlarında meydana gelen değişme grafik olarak gösterilmiştir. Birim maliyet, inceleme konusu eğitim düzeninin etkililiğini, eğitim kesiminde kullanılan üretim etmenlerinin birbirleriyle ilişkili olarak kullanım biçimini, yeni eğitim yöntem ve tekniklerinin mali açıdan üstünlük ve sakıncalarını değerlendirmeye izin vermektedir (Adem, 1993, s.128).

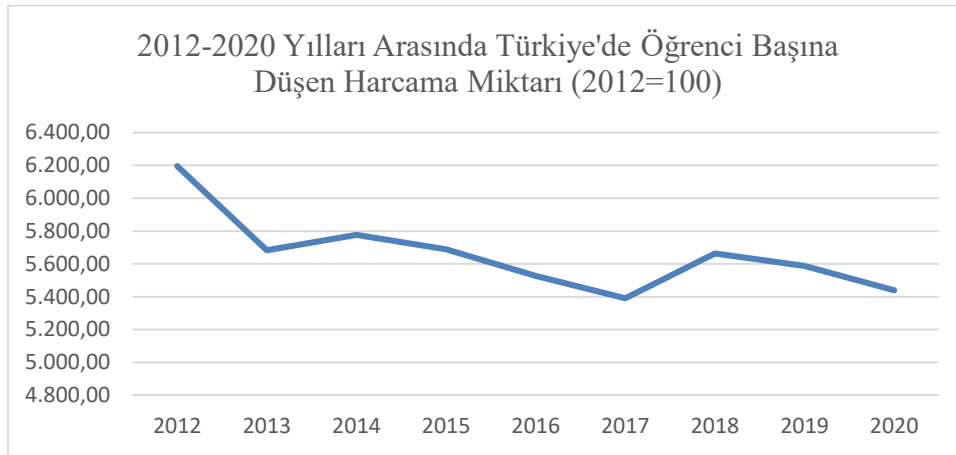
Tablo 3. 2012-2020 Yılları Arasında Yükseköğretimde Öğrenci Başına Düşen Kamusal Harcamanın Değişimi (2012=100)

Yıllar	Sabit Fiyatlarla (2012=100)	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Başına Düşen Harcama Miktarı
2012	14.571.810.750,16	2.352.056	6.195,35
2013	15.159.031.889,67	2.667.088	5.683,74
2014	15.944.410.869,64	2.760.591	5.775,72
2015	17.043.572.405,39	2.995.556	5.689,62
2016	17.937.527.519,70	3.245.373	5.527,11
2017	17.836.753.644	3.308.559	5.391,09
2018	18.014.604.827	3.180.735	5.663,66
2019	17.513.668.966	3.134.227	5.587,88
2020	17.192.338.352	3.160.953	5.438,97

Tablo 3’te yükseköğretimde öğrenci başına düşen kamusal harcama miktarına bakıldığında 2012 yılında 6.195,35 TL olan birim harcamanın, 2020 yılında 5.438,97 TL olarak gerçekleştiği görülmektedir. Öğrenci sayıları hesaplanırken uzaktan öğretim ve açık öğretim öğrenci sayıları hesaba katılmamıştır. Örgün eğitimde okuyan öğrenci sayıları dikkate alınarak öğrenci başına harcama miktarları hesaplanmıştır. 2012-2020 yılları arasındaki öğrenci başına düşen harcamanın %9,8 düzeyinde düştüğü gözlenmiştir. Kurt (2015, s.110) 1986-2012 yılları arasında öğrenci başına düşen harcama miktarının %1,1 düzeyinde azaldığını ifade etmektedir. Bu durum 2012 yılından sonra öğrenci başına düşen harcamadaki düşüşün daha da hızlandığını göstermektedir. Reel kamusal harcamalardaki artışın öğrenci sayısındaki artışa oranla daha az oluşunun bu duruma yol açtığı söylenebilir.

Karakütük (2020, s.82) Türkiye’de yükseköğretime yapılan harcamalarda artış olmasına rağmen bu artış oranının OECD ülkeleri ile karşılaştırıldığında düşük düzeyde kaldığını,

ülkemizde eğitime olan kamusal harcamaların arzu edilebilir düzeyde gerçekleşmediğini ifade etmektedir. Öğrenci sayılarında örgün eğitimden çok, açık öğretim ve uzaktan öğretimde yüksek oranlarda artış gözlenmektedir. Bu da yükseköğretimde okullaşma oranının daha çok uzaktan öğretim ve açık öğretim aracılığı ile geliştiğini göstermektedir. McKeown-Moak (2013), Hindistan’da da öğrenci sayısının artırılması için çeşitli önlemlerin alındığını, öğrenci sayısının artmasına rağmen yükseköğretim harcamalarının düştüğünü; bunun da açık öğretim ve uzaktan öğretim aracılığı ile sağlanan eğitimle ilişkili olduğunu söylemektedir.

Şekil 2. 2012-2020 Yılları Arasında Yükseköğretimde Öğrenci Başına Düşen Kamusal Harcamaların Zamansal Gelişimi

Karakütük, (2012, s.171-172) 1960-1980 döneminde kalkınma planlarında eğitimin temel eğitimden üniversiteye kadar kamusal (toplumsal) mal olarak görüldüğünü ve eğitim harcamalarının devletçe karşılanmasının planlandığını; ancak 1981 yılından sonra yükseköğretimin yarı kamusal (karma) bir mal olarak görülmeye başlandığını ve öğrencilerin de katılımını sağlayan bir finansman uygulamasının öngörüldüğünü ifade etmektedir. Devlet bütçesinden eğitime ayrılması gereken ödenek miktarları incelendiğinde yasanın öngörmesine karşın planlı dönemde eğitim için devlet bütçesinden gereken ödeneğin ayrılmadığı söyleyen Karakütük (2012, s.171-172) bunun sonucunda, eğitim için belirlenen hedeflere ulaşamadığını söylemektedir. 2012-2016 yılları arasında öğrenci başına düşen harcamaların giderek düşmesi, öğrenci sayısının giderek artmasına rağmen yeterli ödeneğin ayrılmadığının göstergesidir. Karakütük, (2006, s.233), 1981 yılından 2004 yılına kadar öğrenci başına bütçe ödeneğinde düşüşler yaşandığını; öğrenci sayısı artarken öğrenci başına düşen harcamanın azalışının, eğitimde

niteliğin düşmesi anlamına geldiğini ifade etmiştir. 2012-2016 yılları arasında öğrenci başına düşen harcamaların azalması eğitimde niteliği tartışılır hale getirmektedir.

Eğitime ilişkin yapılan kamusal harcamalar analiz edilirken kullanılan temel göstergelerden bir diğeri toplam kamusal eğitim harcamaları içinde yükseköğretime ayrılan payların yıllara göre gösterdiği değişimdir. Tablo 4 yükseköğretim harcamalarının toplam kamusal harcamalar içindeki oranlarını göstermektedir.

Tablo 4. Toplam Kamusal Eğitim Harcamalarının Yükseköğretim Harcamalarına Oranı (%)

Yıllar	MEB+YÖK ve Üniversite Harcamaları (2012=100)	YÖK+ Üniversitelerin Harcamaları (2012=100)	MEB/Üniversiteler oranı (%)
2012	55.921.463.014	14.571.810.750	26,06
2013	59.579.058.089	15.159.031.890	25,44
2014	62.058.616.514	15.944.410.870	25,69
2015	66.451.700.434	17.043.572.405	25,65
2016	72.436.424.190	17.937.527.520	24,76

Türkiye’de 2012 yılında toplam kamusal eğitim harcamalarının, YÖK ve üniversitelerin harcamalarına oranı %26,06 iken; bu oranın 2016 yılında %24,76 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. 1970’li yıllardan günümüze değişimin bazı yıllarda dalgalanmalar yaşanmakla birlikte yükseköğretime ayrılan payın ortalama %25’lik düzeyi aşmadığı söylenebilir. Adem (1982, s.77) 1973 yılında bu oranın %22,56; 1976’da % 27,75 ve 1978’de %26,35 düzeyinde gerçekleştiğini ifade etmiştir.

Karakütük (2006, s.228), 1979-2004 yılları arasında toplam kamusal eğitim harcamalarının yükseköğretim harcamalarına oranını ortaya koymuş; 1996’da %29,5, 1997’de %29,2 ile en yüksek düzeylere çıktığını ifade etmiştir. 2004 yılında bu oran %25,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

2012-2020 yılları arasındaki yükseköğretime yapılan toplam kamu harcamalarındaki artışın %2,3 düzeyinde gerçekleştiğinin belirlenmesinden sonra bu artışın cari, sermaye ve transfer harcamaları türlerinde hangi düzeylerde gerçekleştiği çalışma kapsamında belirlenmiştir. Bunun yanında toplam artış oranından üniversiteler düzeyinde bu artış dengeli bir biçimde dağılımının olup olmadığı belirlenmeye

çalışılmıştır. Cari, sermaye ve transfer harcamalarının hesaplanması için 2016 yılına kadar veriye ulaşılabilmektedir.

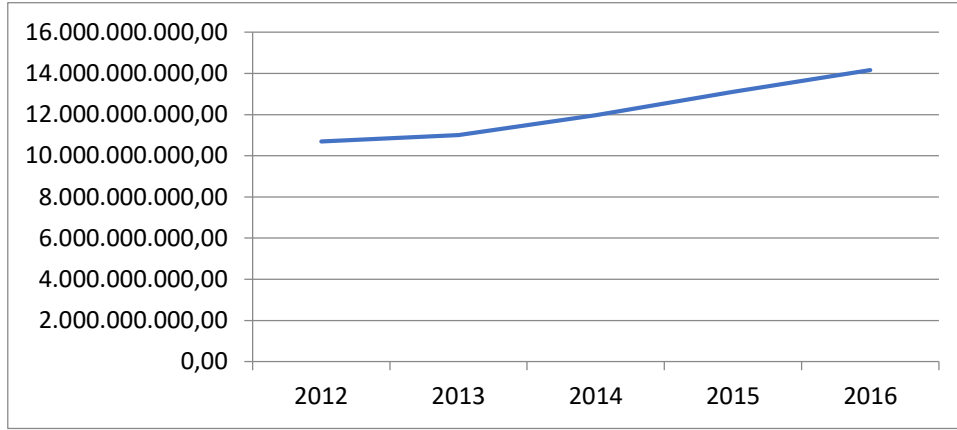
Cari harcamalar, eğitim hizmetinin sürdürülebilmesi için akması gereken su, kullanılması gereken elektrik, sınıfları ısıtmak için tüketilen yakıt, yapılması gereken temizlik-iletişim, satın alınması gereken mal-hizmet-kırtasiye gibi bir yıl içinde kullanılarak tüketilen harcamaları ifade etmektedir. Tablo 5’te Türkiye’de yükseköğretimde 2012-2016 yılları arasında gerçekleşen cari harcamalarının miktarı verilmiştir.

Tablo 5. Türkiye’de Yükseköğretimde Cari Harcamaların Zamansal Değişimi (2012=100)

Yıllar	Cari Harcamalar Nominal Fiyatlarla	Sabit Fiyatlarla (2012)
2012	10.691.294.768,45	10.691.294.768,45
2013	11.836.242.541,82	11.011.164.941,58
2014	14.008.275.032,23	11.971.748.861,63
2015	16.503.048.491,43	13.099.019.415,06
2016	19.224.367.252,60	14.158.206.876,88

Tablo 5’e bakıldığında 2015 ve 2016 yılında cari harcamaların önceki yıllara göre daha fazla arttığı söylenebilir.

Şekil 3’te 2012-2016 yılları arasındaki cari harcamaların zamansal değişimi verilmiştir. 2012-2016 yılları arasında yükseköğretimde yapılan cari harcamaların, yılda ortalama %7,6 oranında arttığı görülmektedir. Kurt (2015, s.105) 1986-2012 yılları arasında yılda ortalama %5,6 oranında arttığını ifade etmiştir. Bu durum %2’lik gerçek bir artışa işaret etmektedir. Adem (1977, s.59) 1960-1972 yılları arasında cari harcamaların ortalama % 11,3 oranında arttığını ifade etmektedir. 2012 yılından sonra meydana gelen artışların 1960’lı yıllardaki artış oranına ulaşamadığı görülmektedir.

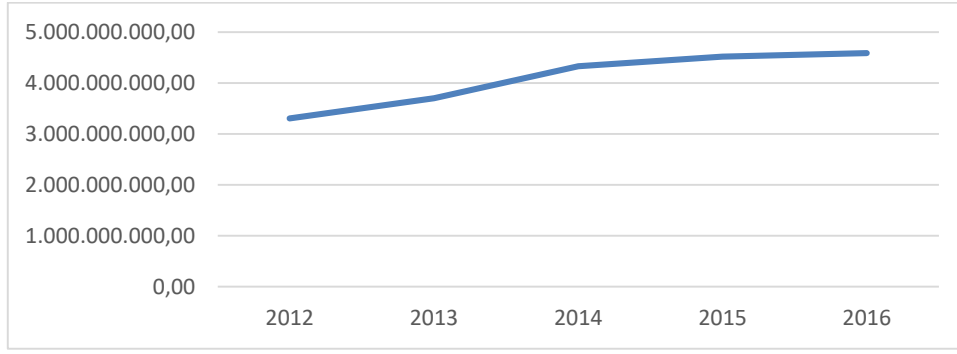
Şekil 3. 2012-2016 Yılları Arasında Yükseköğretimde Yapılan Cari Harcamalar

Tablo 6’da Türkiye’de 2012-2016 yılları arasında gerçekleşen sermaye harcamaları 2012 yılı sabit fiyatları ile verilmiştir. Sermaye harcamalarındaki artışın cari harcamalardaki artışa göre daha az olduğu görülmektedir. Şekil 4’te sermaye harcamalarındaki artışın 2014 yılından sonra durmaya başladığı söylenebilir.

Tablo 6. Türkiye’de Yükseköğretimde Sermaye Harcamalarının Zamansal Değişimi (2012=100)

Yıllar	Sermaye Harcamaları	
	Nominal	Sabit Fiyatlarla
2012	3.304.758.185	3.304.758.185,33
2013	3.700.922.909	3.542.186.105,14
2014	4.328.978.578	3.758.109.926,56
2015	4.515.696.599	3.723.497.105,44
2016	4.584.390.105	3.624.363.187,38

2012-2016 yılları arasında sermaye harcamalarının yılda ortalama %2,3 düzeyinde arttığı görülmektedir. Kurt (2015, s.106) 1986-2012 yılları arasında sermaye (yatırım) harcamalarının %7,6 oranında arttığını ifade etmiştir. Bu oranın giderek düşüşü cari harcamalardaki artışın sermaye harcamalarında kısıntıya gidilerek sağlanabildiğini göstermektedir.

Şekil 4. 2012-2016 Yılları Arasında Yükseköğretimde Yapılan Sermaye Harcamalarının Zamansal Gelişimi

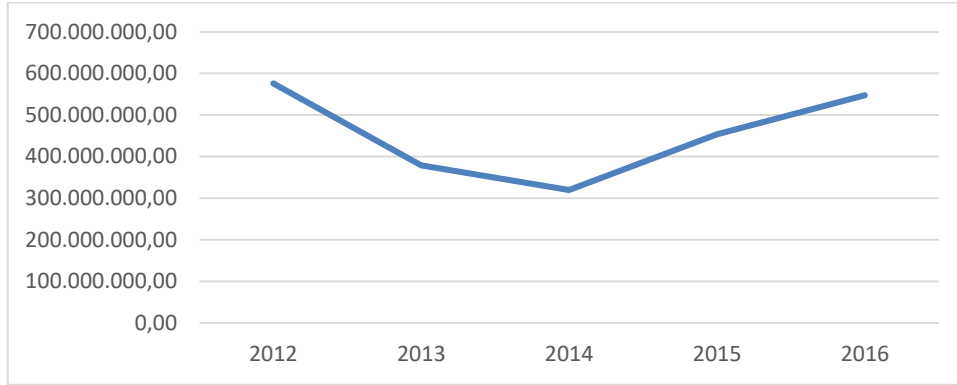
Öte yandan sermaye harcamalarındaki artışın düşme eğiliminde olması gelecek dönemlerde artan öğrenci sayısı olması durumunda üniversitelerin sorunlarla karşılaşabileceğini göstermektedir. Harcama miktarlarının düşüklüğü nedeniyle yeterli fiziki, araç gereç, sosyal olanakların sağlanamamasının eğitimin niteliğini olumsuz şekilde etkileyebileceğini düşündürmektedir. Özellikle 2017 yılından sonra uzaktan ve açık öğretim öğrenci sayılarının büyük artışlar göstermesinin üniversitelerin fiziki alt yapı konusunda yaşayabileceği sorunların önüne geçtiği söylenebilir.

Transfer harcamaları genel olarak yükseköğretimde öğrencilere ve ailelerine yapılan maddi yardımları ifade etmektedir. Tablo 7 transfer harcamalarının zamansal değişimini göstermektedir. 2012 yılından 2014 yılına gelindiğinde transfer harcamalarında belirgin bir düşüşün olduğu, 2015 ve 2016 yılında transfer harcamalarında bir artışın olduğu ancak bu artışın 2012 yılındaki harcamanın gerisinde kaldığı görülmektedir.

Tablo 7. Türkiye’de Yükseköğretimde Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi (2012=100)

Yıllar	Transfer	Sabit Fiyatlarla (2012=100)
	Harcamaları (Nominal)	
2012	575.757.796,38	575.757.796,38
2013	378.873.928,60	352.463.487,05
2014	319.476.937,14	273.031.308,26
2015	453.923.432,49	360.294.151,61
2016	547.265.946,81	403.046.008,73

Şekil 5’te 2012-2016 yılları arasında yükseköğretimde transfer harcamalarının zamansal değişimi grafik olarak verilmiştir. Transfer harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının oldukça küçük nitelikte olmasının yanında 2014 yılında harcama miktarının en düşük düzeylere gerilediği grafikte görülmektedir.

Şekil 5. 2012-2016 Yılları Arasında Yükseköğretimde Yapılan Transfer Harcamalarının Zamansal Gelişimi

2012-2016 yılları arasında cari transfer harcamalarının %7,1 düzeyinde düştüğü görülmektedir. Bu oran 1986-2012 yılları arasında %3,2 düzeyinde artış olarak gerçekleşmiştir (Kurt, 2015, s.107). Düşüş oranının yüksek oluşu oldukça düşündürücüdür. Özellikle yeni liberal politikaların etkisiyle giderek düşen transfer harcamaları, hane halkına eğitimlerini sürdürmek için yapılan yardımlarda büyük bir kısıntıya gidildiğini göstermektedir. Psacharopoulos, (Akt. Aksoy, s.441) yeni liberal politikalarla eğitimin özel kurumlara bırakılması ile hane halkına yapılacak yardımların daha fazla artacağını iddia etmektedir. Ancak son yıllarda özel üniversite sayısının artmasına rağmen, transfer harcamalarında yaşanan düşüş bu iddiayı çürütmektedir.

Tablo 8’de Türkiye’de, cari, sermaye ve transfer harcamalarının toplam yükseköğretim harcamalarına oranı gösterilmektedir.

Tablo 8. Türkiye’de Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Toplam Yükseköğretim Harcamalarına Oranı (%)

Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları
2012	73,37	22,68	3,95
2013	72,64	23,37	2,33
2014	75,08	23,57	1,71
2015	76,86	21,85	2,11
2016	78,93	20,21	2,25

Âdem (1993, s.180) eğitim kesiminde toplam giderlerin %85-90’ının cari giderler olduğunu ifade etmektedir. Karakütük (2006, s.231) 1979-2004 dönemindeki yükseköğretim harcamalarının %72’ si ile %83,7’si arasındaki büyük bir bölümü cari harcamalara ayrıldığını, cari harcamaların çok önemli bir bölümünün iş gören (personel) harcamalarına ayrılmasına rağmen, iş görenlere yapılan harcamaların yetersiz olduğu; özellikle son on yıllık dönemde öğretim elemanlarının ve üniversitede görevli memurların aylıkları enflasyon karşısında çok gerilediğini söylemektedir. Karakütük, (2006, s. 232) cari harcamaların geri kalan bölümünün elektrik, su, doğalgaz, telefon, kırtasiye vb. faturalarının ödenmesine ayrılmaya çalışıldığı, bazen bunların ödenek yetersizliği nedeniyle ödenememesi durumunda hizmet veren kuruluşlarla yaşanan sorunlar basına ve mahkemelere de yansıdığını ifade etmektedir. 2012-2016 yılları arasında belirtilen oranların geçmişten bu yana belirgin bir değişikliğin olmadığını göstermektedir. 5018 Sayılı Kanun ile program bütçeye geçilmiş olmasına rağmen, harcama düzeninin değişmemesi hem yükseköğretime ayrılan kaynaklarda artışın sağlanamamasına hem de ödeneklerin kullanılmasında zorluklar oluşmasına neden olmuştur.

Cari, sermaye, yatırım harcamalarındaki durumun ortaya konmasından sonra çalışmanın bu aşamasında araştırma kapsamında yer alan 11 üniversitenin cari, sermaye ve transfer harcamalarında yaşanan değişimler ortaya konmuştur. 2012 sabit fiyatları ile belirlenen kamusal harcamalarda yaşanan değişimler tablo halinde özetlenerek sunulmuştur. Öğrenci başına maliyet, ilgili yıllarda örgün eğitimdeki öğrenci sayıları esas alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 9’da Sakarya Üniversitesi’nin 2012-2020 yılları arasındaki cari, sermaye, transfer ve toplam kamusal harcamaların miktarı 2012 yılı sabit fiyatları ile verilmiştir. Elde edilen bu harcama miktarlarının zamansal değişimi Şekil 6’da grafik olarak gösterilmiştir.

Çalışmada öğrenci sayısı açısından ilk grupta yer alan Sakarya Üniversitesi’nin harcama miktarları incelendiğinde cari harcamaların toplam harcamalar içinde en yüksek payı oluşturduğu gözlenmektedir. Sermaye harcamalarının azlığı dikkat çeken düzeylerde olduğu söylenebilir. Sermaye harcamalarının 2013 yılı ve 2016 yıllarında diğer yıllara göre yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

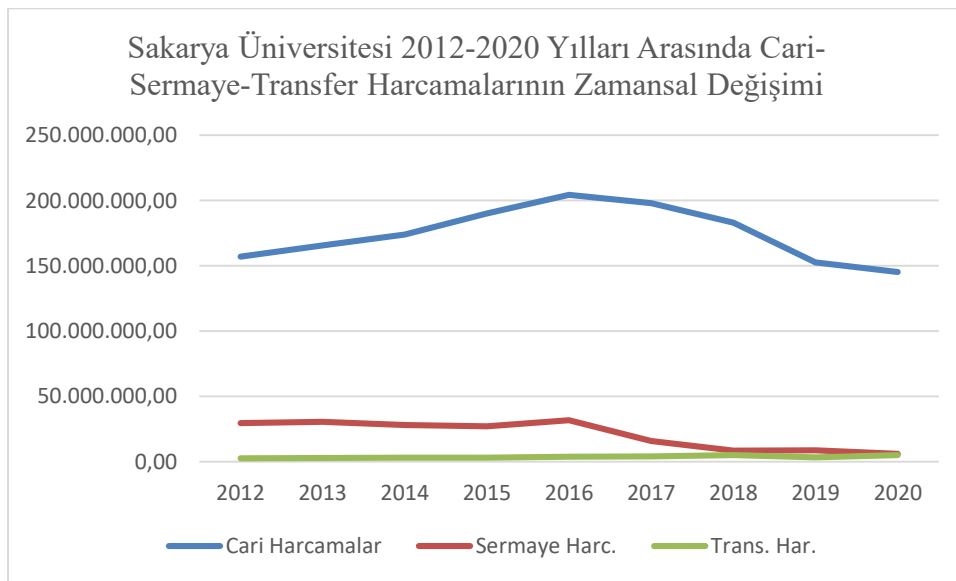
Sakarya Üniversitesi’nde 2016 Yılı Öğrenci Başına Harcama Miktarının (2012 sabit fiyatları ile) $239.839.310,79/77.435=3.097,30$ TL olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Sakarya Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Kamusal Harcamaları (2012=100)

Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	157.114.221,36	29.557.988,97	2.521.132,76	189.193.343,09
2013	165.643.150,66	30.591.641,57	2.706.413,17	198.941.205,40
2014	173.900.443,65	27.977.954,02	3.098.537,69	204.976.935,35
2015	190.163.640,23	26.965.258,12	2.972.159,73	220.101.058,08
2016	204.448.177,85	31.709.799,72	3.681.333,21	239.839.310,79
2017	197.931.254,34	15.651.674,24	3.884.247,32	217.467.175,90
2018	183.034.629,22	8.313.153,88	4.904.160,91	196.251.944,01
2019	152.509.899,86	8.626.314,20	3.324.712,99	164.460.927,06
2020	145.272.590,44	5.853.153,00	4.863.704,11	155.989.447,55

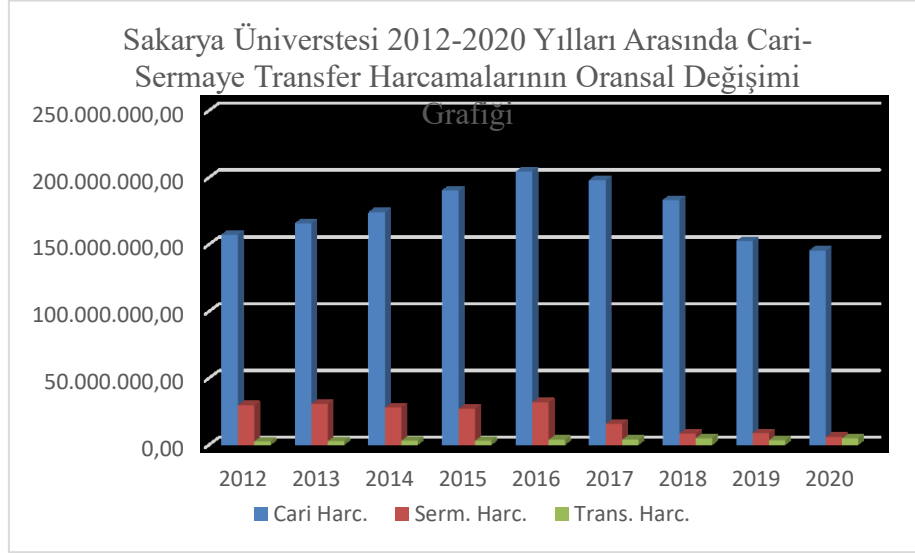
Üniversitenin büyüklüğü göz önünde tutulduğunda öğrenci başına düşen harcamanın Türkiye’de öğrenci başına düşen harcama miktarının altında olduğu görülmektedir. 2017 yılında öğrenci başına maliyet 2.829,69 TL’dir. 2018 yılında Sakarya Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Üniversitesi’nin kuruluşu ile beraber öğrenci sayısının 47.540; öğrenci başına harcamanın ise 4.128,40 TL’ye yükseldiği, 2020 yılında 44.589 birinci ve ikinci öğretim programlarında öğrencinin olduğu ve öğrenci başına maliyetin 3.498,38 TL olarak gerçekleştiği hesaplanmıştır.

2017 yılından sonra üniversiteye ayrılan kamusal kaynağın düzenli olarak düştüğü Şekil 6’da zamansal değişim grafiğinde gözlenmektedir.

Şekil 6. Sakarya Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamaları

Şekil 7’de Sakarya Üniversitesi’nde cari, sermaye ve yatırım harcamalarının oransal değişimi gösterilmektedir. Cari harcamaların toplam harcamalar içindeki payının yüksekliği belirgin bir şekilde görülmektedir.

Şekil 7. Sakarya Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi Grafiği

Mckeown-Moak (2013) 21. yüzyılın ilk on yılında ABD’deki eyaletlerde üniversitelere yönelik kamusal harcamaların %20 oranında düştüğünü ve üniversitelerin artan öğrenci sayılarından dolayı nitelikli öğrenci yetiştirmek için daha fazla fon ayırmak yerine bütçelerini azaltma yoluna gittiğini ifade etmektedir. Bu durumun performansa dayalı eski sistemden bir kopuşu gösterdiğini bütçe ayırmadaki geleneksel usullerin değişmeye başladığını ifade etmektedir. Bu yeni performans sisteminde kurslar, yarı zamanlı eğitimlerin daha fazla yoğunlaştığını ifade etmektedir. Türkiye’de de ikinci öğretimdeki öğrenci sayısının giderek arttığı söylenebilir. Sakarya Üniversitesi’nde 2014 yılında 22.792 olan ikinci öğretim öğrenci sayısının 2017 yılında 25.742’ye çıktığı görülmektedir. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi’nin kurulmasından sonra 2018 yılında 14.412; 2019 yılında 14.233; 2020 yılında 13.741 ikinci öğretim öğrenci sayıları bulunmaktadır. Bu rakamlar ikinci öğretim öğrenci sayısının neredeyse toplam öğrenci sayısının %50’sine yaklaştığı göstermektedir. Uzaktan öğretim öğrenci sayısının 2019 yılında 888, 2020 yılında 1008 öğrenci olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Sakarya Üniversitesi’nin sermaye harcamalarındaki düşüş dikkat çekicidir. Bu durumun üniversitenin 2020 yılı faaliyet raporunda yer alan kurumsal kabiliyet ve

kapasite değerlendirmesi başlığı altında bulunan zayıf yönler bölümüne de yansıdığı görülmektedir:

- *Bazı birimlerde (Mimarlık, İşletme, Siyasal Bilgiler, Sağlık Fakültesi, Sağlık Hizmetleri MYO gibi) derslik ihtiyacı veya birimlerin kendilerine özgü dersliklere ihtiyaç vardır. Örneğin; Sanat Tasarım Mimarlık Fakültesi’ne, Devlet Konservatuvarı’na özel sınıflar, Hukuk Fakültesi’ne amfiler gibi.*
- *Hukuk, Fen-Edebiyat, Sanat Tasarım Mimarlık, Sağlık Bilimleri gibi birimlerde laboratuvar imkanları yetersizdir.*
- *Bilgisayarı olmayan derslikler vardır.*
- *Akademik birimlerde özellikle idari birim alanları, kantin, öğrenci çalışma alanı gibi özel alanlara ihtiyaç vardır.*
- *İdari birimlerde ise arşiv, toplantı odası gibi alanlara ihtiyaçlar vardır.*
- *Bazı birimlerde öğrenci başına düşen bilgisayar sayısı yetersizdir.*
- *Mevcut bilgisayar laboratuvarlarındaki bilgisayarların teknoloji ve kullanılan yazılımlar açısından güncelleme ihtiyacı vardır.*
- *Akademik ve idari birimlerde kullanılan mevcut bilgisayarlar donanım ve teknoloji açısından yetersizdir.*
- *Akademik ve idari personel açısından ofisler yetersizdir.*
- *Kampüste yer alan sosyal tesis sayısı azdır.*
- *Laboratuvarlarda şartların iyileştirilme ihtiyacı ve alt yapı eksikleri vardır. (Sakarya Üniversitesi, 2020)*

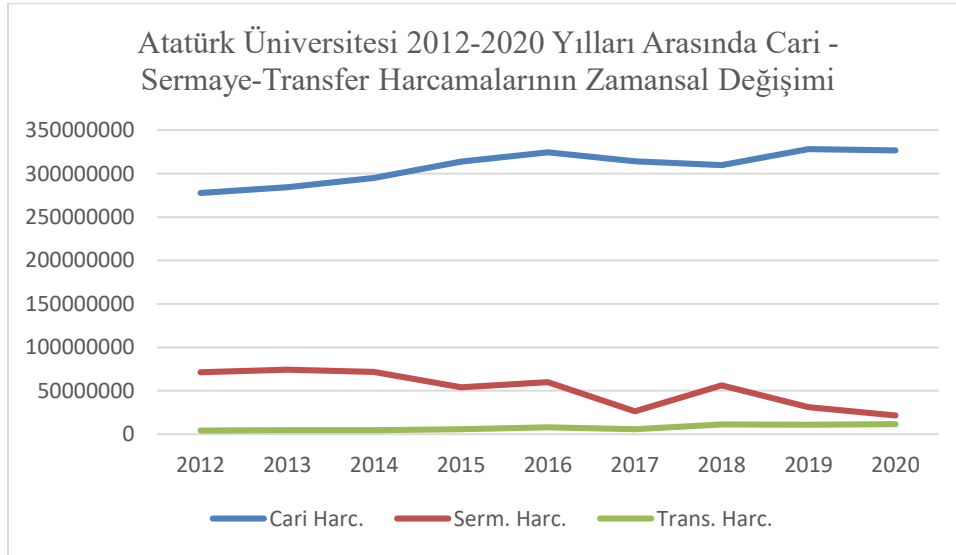
Çalışmada incelenen ikinci üniversite Atatürk Üniversitesi’dir. Tablo 10’da Atatürk Üniversitesi’nin kamusal harcamaları verilmiştir. Şekil 8’de bu harcamaların zamansal değişimi grafik olarak gösterilmiştir.

Atatürk Üniversitesi’nin toplam kamusal harcamalarının öğrenci sayısına bölünmesi ile öğrenci başına harcama elde edilmiştir. 2016 Yılı Öğrenci Başına Harcama Miktarının (2012 sabit fiyatları ile) $392.167.423,67 / 65.121 = 6.022,13$ TL, 2020 yılında ise $359.945.180,95 / 62.903 = 5.722,23$ TL olduğu hesaplanmıştır. Öğrenci başına harcama miktarları hesaplanırken uzaktan öğretim ve açık öğretim hesaplamaya dahil edilmemiştir. 2020 yılında Atatürk Üniversitesi’nde uzaktan ve açık öğretim ön lisans öğrenci sayıları toplamının 338.955, lisans öğrenci sayısının 92.566 ve yüksek lisans öğrenci sayısının 533 olduğu görülmektedir. Uzaktan öğretim ve Açık Öğretim öğrenci sayısının örgün eğitime göre büyük farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Uzaktan ve açık

öğretim öğrenci sayısının üniversitelerde harcama miktarını ne şekilde etkilediği oldukça önemlidir. Uzaktan öğretim ve Açık Öğretimin harç ödemesi gerektirdiği göz önünde tutulduğunda uzaktan veya açık öğretim yürütmeyen üniversiteler arasında gelir farklılığı yaratacağını düşündürmektedir.

Tablo 10. Atatürk Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

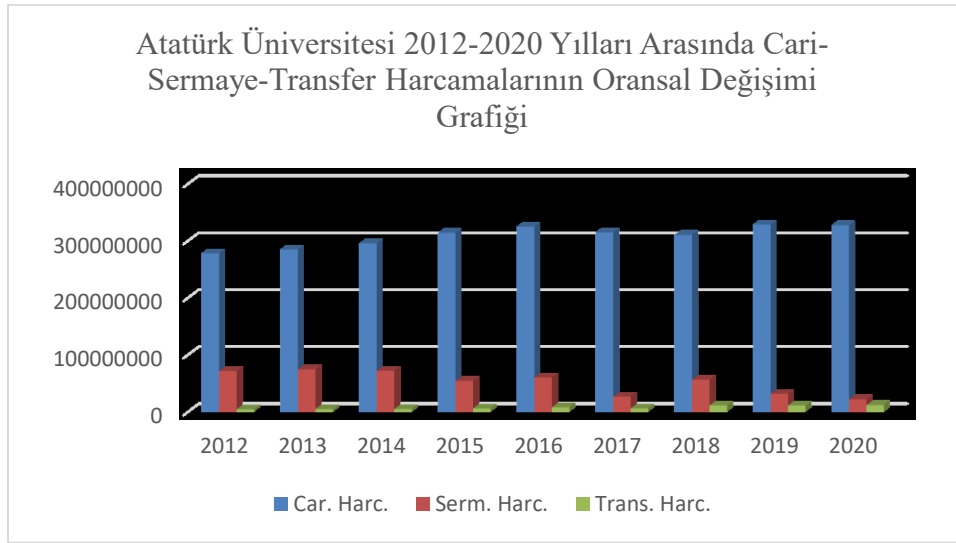
Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	277.695.022,78	71.120.119,21	4.171.877,42	352.987.019,41
2013	284.358.130,84	73.009.986,00	4.414.075,72	361.782.192,56
2014	295.088.126,85	69.322.282,20	4.552.070,45	368.962.479,51
2015	313.716.701,73	50.495.880,00	5.610.311,10	369.822.892,83
2016	324.458.508,00	55.365.799,23	7.783.005,78	387.607.313,01
2017	314.342.878,21	26.347.282,24	5.686.923,12	346.377.083,56
2018	309.867.011,23	56.124.069,45	11.011.720,96	377.002.801,64
2019	328.264.527,12	31.273.393,18	10.846.059,64	370.383.979,94
2020	326.876.751,09	21.633.469,30	11.434.960,56	359.945.180,95

Şekil 8. Atatürk Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi

Şekil 8’e bakıldığında Atatürk Üniversitesi’nde cari harcamaların dalgalanmalar olmasına rağmen arttığı gösterilmektedir. Ancak sermaye harcamalarının 2018 yılında bir miktar arttığı ama diğer yıllarda düşüşe devam ettiği görülmektedir.

Şekil 9’da Atatürk Üniversitesi’nde cari, sermaye ve transfer harcamalarının oransal değişimine bakıldığında sermaye harcamalarının Sakarya Üniversitesi’ne göre daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Şekil 9. Atatürk Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi

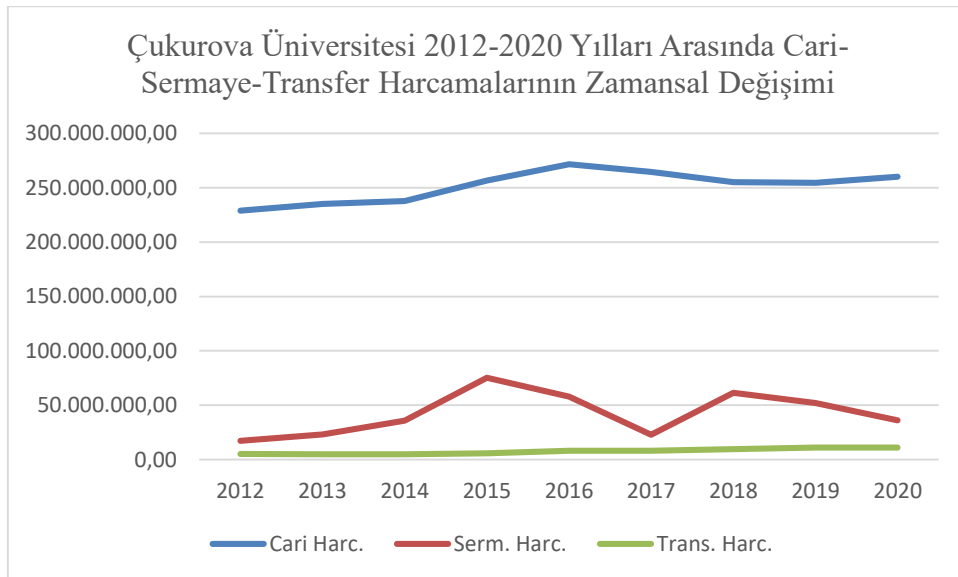
Atatürk Üniversitesi 2020 yılı faaliyet raporu incelendiğinde hazine yardımlarının yetersiz olduğu, verilen ödeneklerin yapılan harcamalar göz önüne alındığında gerçekçi miktarlar olmadığı ifade edilmektedir. Yatırım giderleri için ayrılan ödeneklerin kesintiye gidilmeden ödenmesi gerektiği ve üniversitenin bulunduğu coğrafi bölge dolayısıyla inşaat faaliyetlerinin yapılabileceği aylarda verilmesinin verimli olacağı üzerinde durulmaktadır.

Tablo 11’de Çukurova Üniversitesi’nin kamusal harcamaları görülmektedir. Şekil 10’da bu harcamaların değişimi grafik halinde verilmiştir.

Tablo 11. Çukurova Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

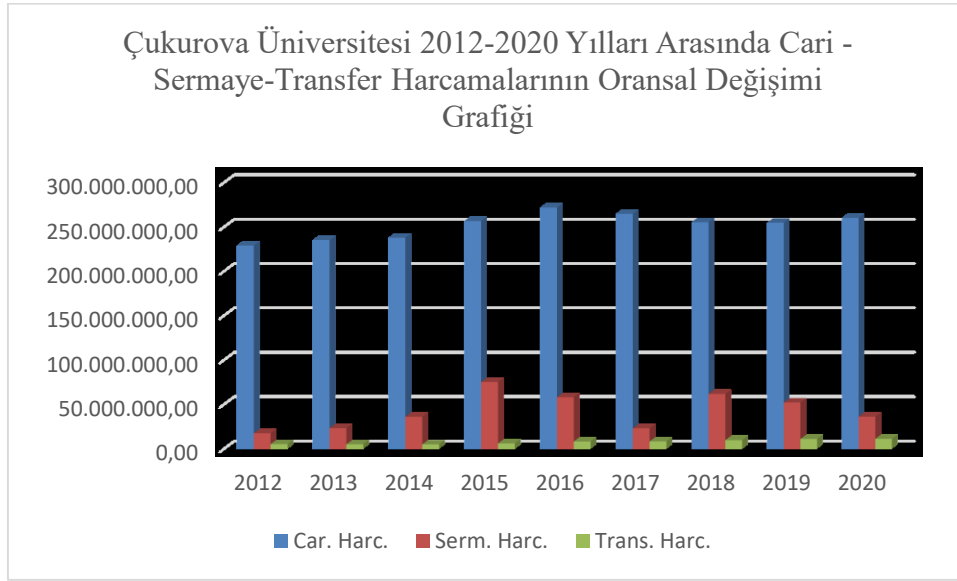
Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	228.860.249,89	17.432.214,26	5.161.983,12	251.454.447,27
2013	235.050.735,46	23.164.154,53	5.063.847,11	263.278.737,11
2014	237.646.946,26	35.978.689,63	4.816.501,88	278.442.137,77
2015	256.421.009,26	75.156.314,57	5.965.199,84	337.542.523,68
2016	271.603.725,91	57.909.980,49	8.146.574,93	337.660.281,34
2017	264.575.942,90	22.987.923,54	8.198.907,20	295.762.773,64
2018	255.098.318,27	61.573.422,11	9.654.259,11	326.325.999,49
2019	254.520.943,67	51.974.017,78	10.976.928,03	317.471.889,48
2020	260.017.712,44	36.072.294,53	11.034.731,12	307.124.738,08

Çukurova Üniversitesi’nde 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarının (2012 sabit fiyatları ile): $337.660.281,34/45.258=7.460,79$ TL, 2020 yılında ise $307.124.738,08/48.541=6.327,12$ olduğu görülmektedir. Atatürk Üniversitesi ile karşılaştırıldığında öğrenci başına harcamanın biraz daha yüksek olduğu görülmektedir. 2020-2021 yılında Çukurova Üniversitesi’nde 752 öğrenci uzaktan öğretim görmekte, bu sayının 600’ünü ön lisans, 152’sini lisans programlarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Şekil 10’da Çukurova Üniversitesi cari harcamalarının düşme eğilimi içinde olduğu görülmektedir. Bu da makro düzeyde cari harcamalarda artış yaşandığı görülse de bu artışın her üniversiteye benzer bir şekilde yansımadağı söylenebilir. Çukurova Üniversitesi’nde 2015 yılında sermaye harcamalarında belirgin bir artış yaşanmış ancak ilerleyen yıllarda düşme eğiliminde olduğu görülmektedir.

Şekil 10. Çukurova Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi

Çukurova Üniversitesi harcama miktarları göz önüne alındığında Sakarya Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi’nin kamusal kaynaklardan yeterince faydalanamadığı söylenebilir. Şekil 11’de Çukurova Üniversitesi’nin cari, sermaye, transfer harcamalarının oransal değişimine bakıldığında cari harcamaların payının yüksek olduğu görülmektedir.

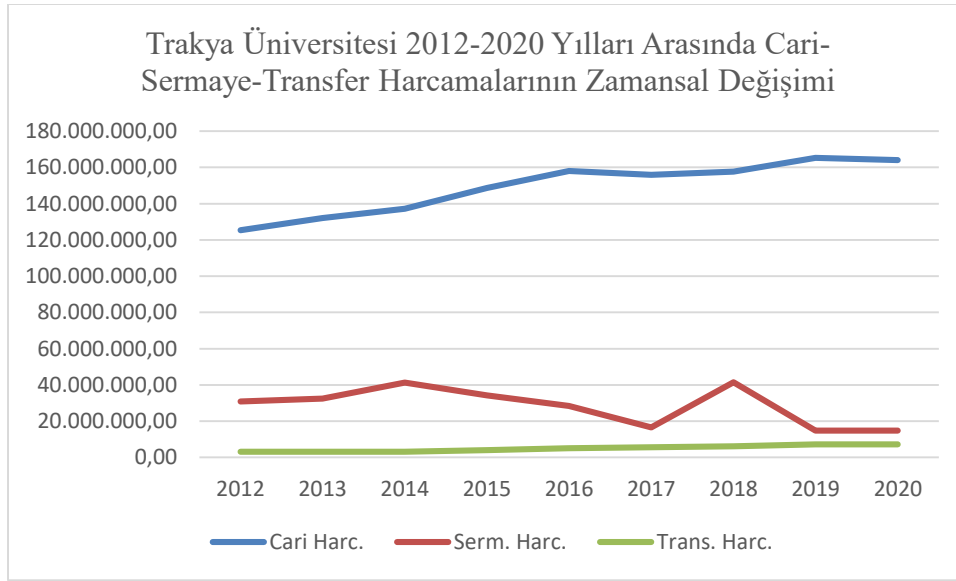
Şekil 11. Çukurova Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi.

Tablo 12’de Trakya Üniversitesi kamusal harcama miktarları verilmiştir. Trakya Üniversitesi’nin öğrenci sayıları Çukurova Üniversitesi ile karşılaştırıldığında Trakya Üniversitesi’nin yaklaşık 8.000 daha az öğrencisi bulunmaktadır. Ancak ayrılan kamusal kaynaklardaki farklılık dikkat çekicidir.

Trakya Üniversitesi’nde 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarının (2012 sabit fiyatları ile): $191.474.728,16 / 44.481 = 4.304,64$ TL, 2020 yılında ise $186.179.415,71 / 40.296 = 4.620,30$ TL olduğu görülmektedir. Trakya Üniversitesi’nin 2020 yılında uzaktan eğitim öğrenci sayısı 1124 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12’de cari, sermaye ve transfer harcamalarının seyri izlendiğinde cari harcamalarda belirli bir artışın olduğu, sermaye harcamalarının ise diğer üniversitelere benzer bir şekilde belirgin bir düşme yaşanmıştır.

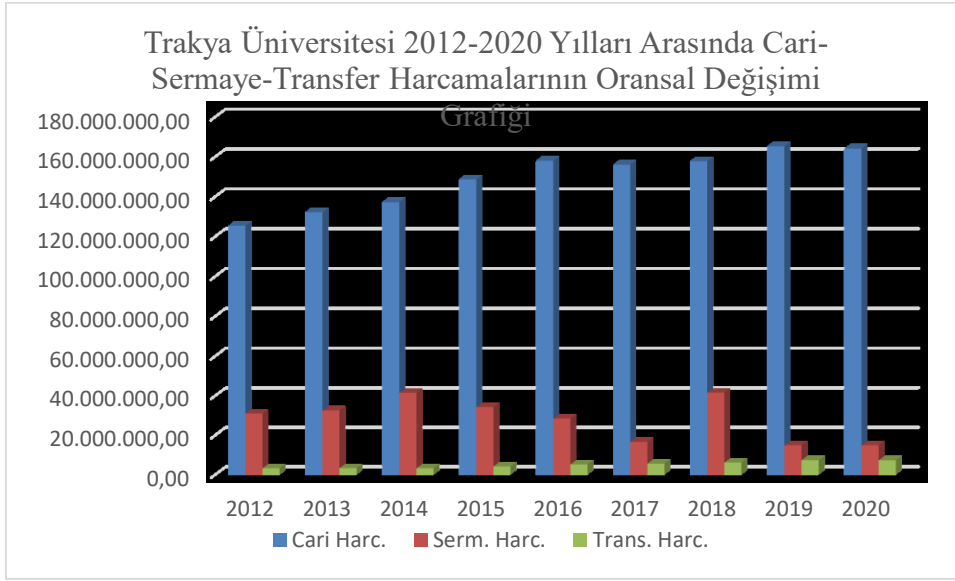
Tablo 12. Trakya Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	125.288.149,87	30.898.100,03	3.212.654,35	159.398.904,25
2013	132.094.197,08	32.445.940,61	3.248.892,49	167.789.030,18
2014	137.138.590,55	41.387.915,21	3.198.681,22	181.725.186,98
2015	148.608.502,76	34.171.270,13	4.114.649,14	186.894.422,04
2016	157.966.609,18	28.366.571,04	5.141.547,94	191.474.728,16
2017	155.938.088,07	16.554.744,87	5.549.795,87	178.042.628,81
2018	157.688.963,70	41.433.367,95	6.118.343,63	205.240.675,28
2019	165.181.648,73	14.858.435,60	7.264.889,15	187.304.973,49
2020	164.050.564,29	14.890.157,69	7.238.693,73	186.179.415,71

Şekil 12. Trakya Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi

Şekil 13’te Trakya Üniversitesi’nde cari, sermaye ve transfer harcamalarının oranları karşılaştırılmıştır. Cari harcamaların diğer harcama türlerine göre ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Şekil 13. Trakya Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi

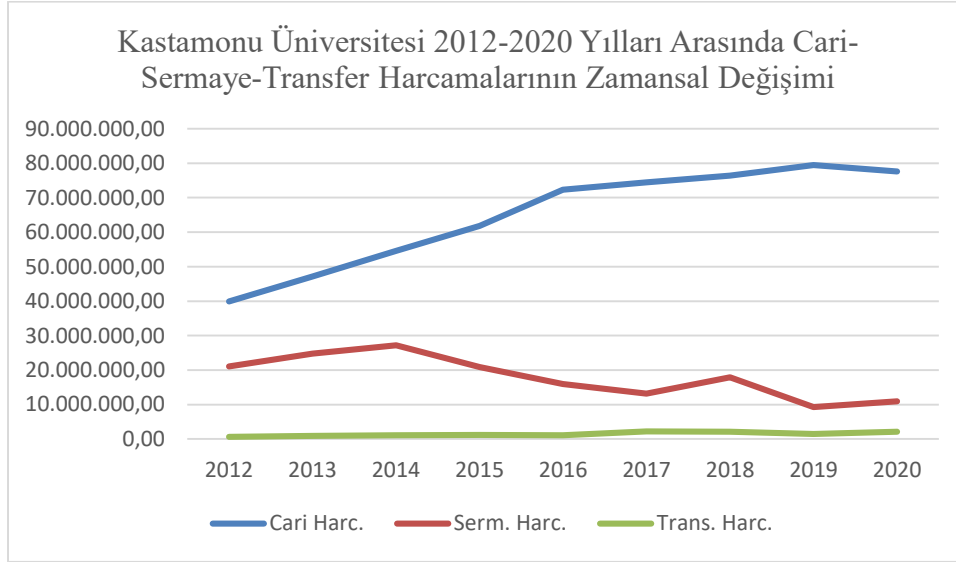
Trakya Üniversitesi 2020 yılı faaliyet raporları incelendiğinde toplumsal katkı çalışmalarına yönelik gerekli bütçenin ayrılamaması zayıf yönlerden biri olarak ifade edilmiştir.

Tablo 13’te Kastamonu Üniversitesi’nin kamusal harcama miktarları verilmiştir. Şekil 14’te Harcamaların zamansal değişimi gösterilmektedir.

Tablo 13. Kastamonu Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	39.897.590,74	21.036.372,05	652.039,40	61.586.002,19
2013	47.193.245,05	24.741.362,76	893.090,44	72.827.698,24
2014	54.623.383,14	27.175.192,72	1.135.770,37	82.934.346,22
2015	61.866.611,22	20.919.442,11	1.166.549,67	83.952.603,00
2016	72.323.828,75	15.976.223,45	1.119.724,30	89.419.776,50
2017	74.451.207,63	13.151.179,09	2.213.053,36	89.815.440,08
2018	76.424.927,47	17.903.152,44	2.174.857,90	96.502.937,81
2019	79.462.710,33	9.253.361,17	1.522.338,86	90.238.410,36
2020	77.617.563,90	10.987.597,64	2.150.018,39	90.755.179,93

Kastamonu Üniversitesi’nde 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarı (2012 Sabit Fiyatları İle): $89.419.776,50 / 26.911 = 3.322,80$ TL; 2020 yılında ise $90.755.179,93 / 26.478 = 3.427,57$ TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında Kastamonu Üniversitesi’nde 548 öğrenci uzaktan öğretim ile eğitim görmektedir.

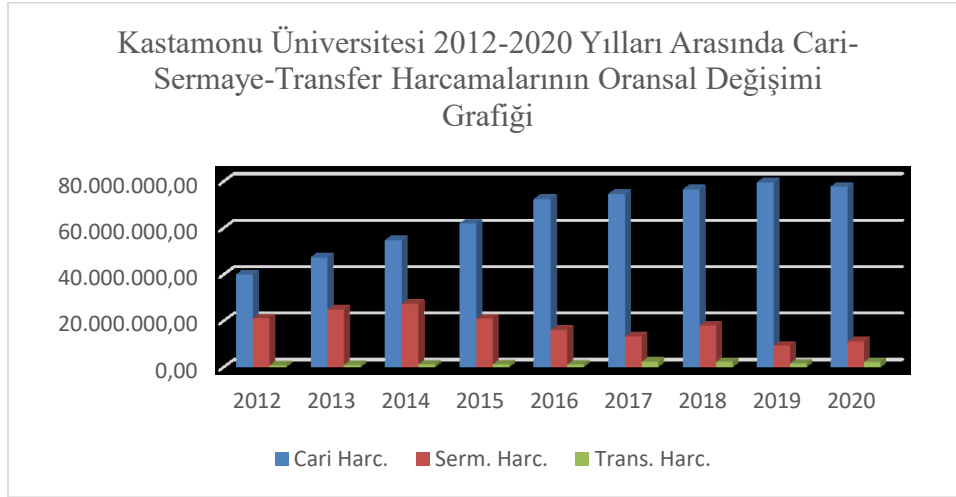

Şekil 14. Kastamonu Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi

Şekil 14’e bakıldığında Kastamonu Üniversitesi’nde cari harcamaların diğer üniversitelere göre daha fazla arttığı cari harcama eğrisinin eğiminden anlaşılmaktadır. 2015 yılına kadar cari harcamaların yüksek bir ivme gösterdiği görülmektedir. Ancak sermaye harcamaları ise 2014 yılından sonra belirgin bir düşüş eğilimine girdiği söylenebilir.

Şekil 15’te Kastamonu Üniversitesi’nin harcamalarının oransal değişimine bakıldığında sermaye harcamalarının cari harcamalara oranının yarı yarıya ulaştığı görülmektedir. Bu artış eğiliminin ilerleyen yıllarda belirgin bir şekilde azaldığı görülmektedir.

Üniversitenin 2020 yılı faaliyet raporu incelendiğinde öğretim üyesi/elemanı, idari personel eksikliği, laboratuvar ve eğitim alanlarına ilişkin eksikliklerin belirtildiği görülmektedir. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ile karşılaştırıldığında öğrenci sayıları bakımından benzer yapıda olmasına karşın Kastamonu Üniversitesi’nin ödenek miktarının daha az olduğu görülmektedir.

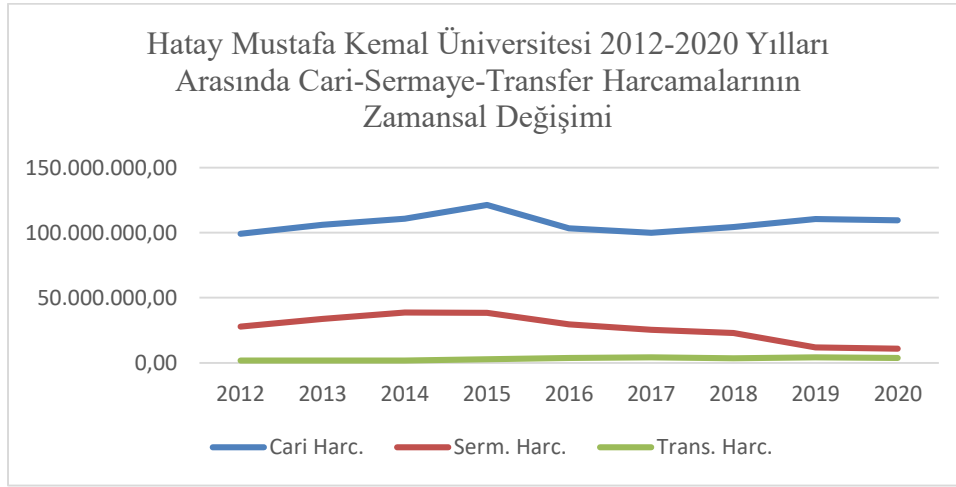
Şekil 15. Kastamonu Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi

Tablo 14’te Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi kamusal harcamaları verilmiştir. Şekil 16’da harcamaların zamansal değişimi grafik olarak gösterilmiştir.

Tablo 14. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	99.231.261,11	27.702.147,81	1.626.956,80	128.560.365,72
2013	106.077.816,64	33.654.867,88	1.623.022,11	141.355.706,63
2014	110.849.221,88	38.763.035,70	1.622.435,86	151.234.693,44
2015	121.385.361,34	38.388.021,72	2.598.488,26	162.371.871,32
2016	103.361.806,73	29.536.535,19	3.636.785,69	136.535.127,61
2017	100.052.679,63	25.457.227,04	4.214.277,18	129.724.183,85
2018	104.459.109,30	22.890.948,57	3.562.002,16	130.912.060,03
2019	110.454.179,65	11.796.765,36	4.182.996,67	126.433.941,68
2020	109.559.077,87	10.948.687,04	3.724.003,65	124.231.768,56

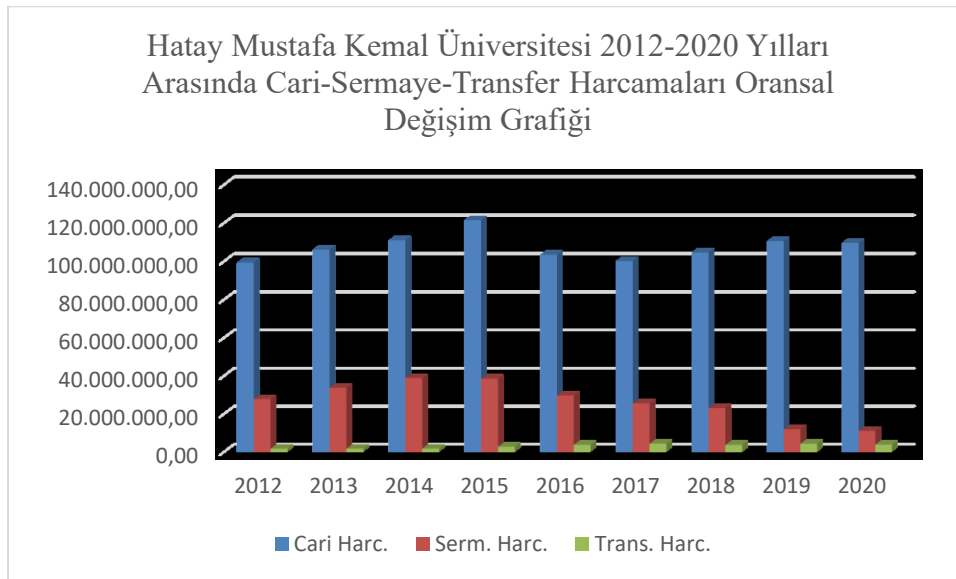
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi’nde 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarının (2012 sabit fiyatları ile) $136.535.127,61 / 23.961 = 5.698,22$ TL; 2020 yılında ise $124.231.768,56 / 24.503 = 5.070,06$ TL olarak gerçekleştiği görülmektedir. 23 Nisan 2015 tarihinde 29335 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yasal düzenleme ile üniversitenin bir bölümü İskenderun Teknik Üniversitesi’ne devredilmiştir. Bu değişim üniversitenin harcama yapısını doğrudan etkilemiştir. Ancak sabit fiyatlarla bakıldığında Sakarya Üniversitesi’ndeki değişime göre Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi’nin harcama miktarlarının 2012 yılındaki miktara yakın olduğu görülmektedir. Sakarya Üniversitesi’nde bu değişim daha yüksek miktarlarda meydana gelmiştir.

Şekil 16. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi de ikiye ayrılarak İskenderun Teknik Üniversitesi’nin kuruluşu ile beraber kamusal harcama miktarlarının düşme eğilimine girdiği Şekil 16’daki grafikte de görülmektedir.

Şekil 17’de Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi’nin harcamalarının oransal değişimi görülmektedir. 2014 ve 2015 yılında sermaye harcamalarının cari harcamalara oranının yükseldiği görülmektedir. Ancak ilerleyen yıllarda cari harcama sermaye harcaması oranının düştüğü görülmektedir.

Şekil 17. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi

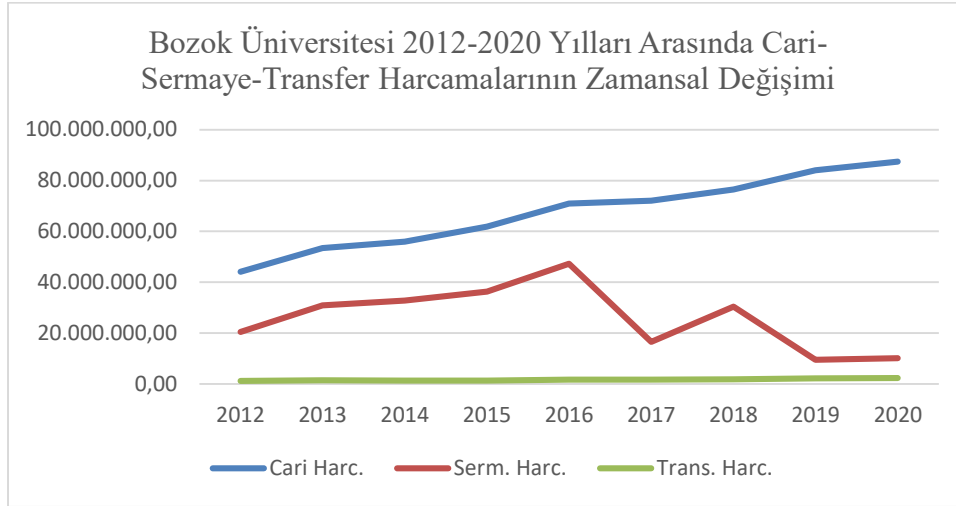
Tablo 15’te Bozok Üniversitesi kamusal harcamaları verilmiştir. Cari harcamaların artış düzeyinin diğer üniversitelere göre daha yüksek düzeyde seyrettiği söylenebilir. Şekil 18’de grafikte cari harcamaların artış eğiminin yüksek olduğu görülmektedir. 2016 yılından sonra sermaye harcamalarının keskin bir düşüş eğilimine girdiği söylenebilir.

Tablo 15. Bozok Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

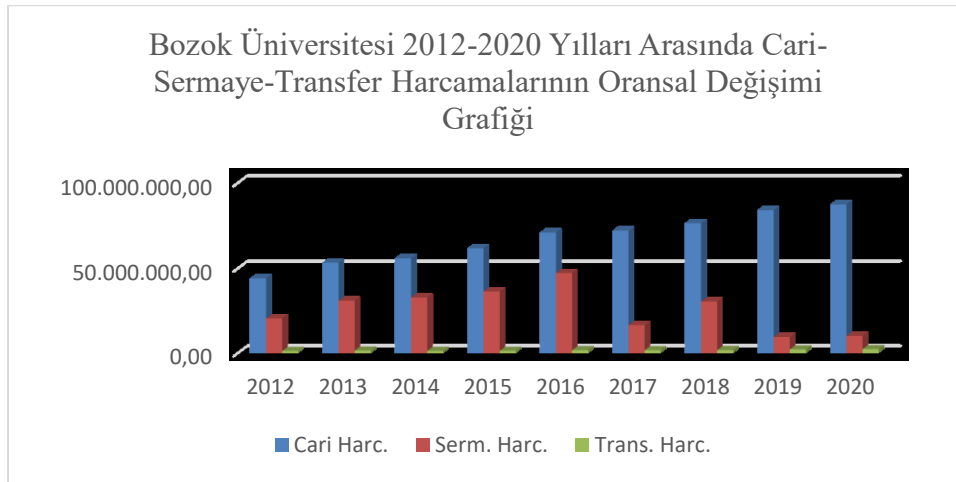
Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	44.135.774,67	20.506.886,62	1.236.917,85	65.879.579,14
2013	53.452.184,48	30.918.288,87	1.456.877,18	85.827.350,53
2014	55.902.472,30	32.806.392,56	1.284.169,60	89.993.034,46
2015	61.826.078,67	36.359.336,17	1.320.502,26	99.505.917,10
2016	70.970.000,57	47.273.035,32	1.705.865,22	119.948.901,10
2017	72.069.911,80	16.585.980,62	1.664.081,79	90.319.974,21
2018	76.477.647,75	30.392.848,51	1.772.090,75	108.642.587,01
2019	84.042.282,32	9.478.755,49	2.158.613,56	95.679.651,38
2020	87.424.600,00	10.148.604,94	2.307.740,96	99.880.945,89

Bozok Üniversitesi’nde 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarı (2012 sabit fiyatları ile): $119.948.901,10 / 15.935 = 7.527,39\text{TL}$; 2020 yılında ise $99.880.945,89 / 19.969 = 5.001,80\text{ TL}$ olarak gerçekleşmiştir. Bozok Üniversitesi’nin uzaktan öğretim programı bulunmamaktadır.

Şekil 19’da Bozok Üniversitesi’nin harcamalarının oransal değişimine bakıldığında toplam harcamalar içinde 2012’den 2016 yılına kadar sermaye harcamalarının büyük bir yer tuttuğu, sermaye harcamalarının cari harcamalardan fazla olduğu görülmektedir. 2019 yılı sonrasında sermaye harcamalarının oranının cari harcamalara göre büyük bir oranda düştüğü görülmektedir.

Şekil 18. Bozok Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi.

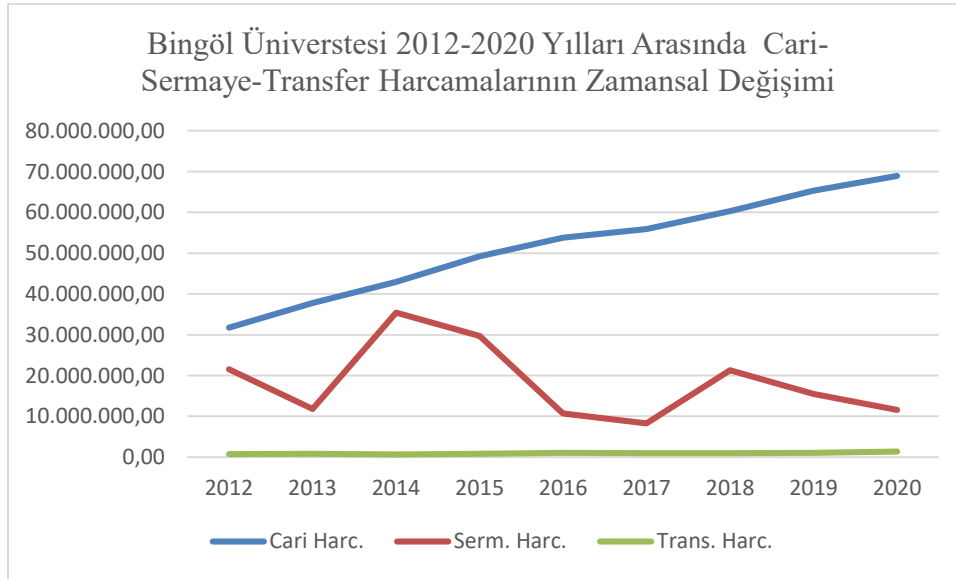
Şekil 19. Bozok Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi.

Tablo 16’da Bingöl Üniversitesi kamusal harcamaları verilmiştir. Harcama miktarlarından ve Şekil 20’de verilen grafikte de görüldüğü gibi cari harcamalardaki artışın yüksek olduğu bu bakımdan Bozok Üniversitesi ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Şekil 20’de sermaye harcamalarında 2014 yılı sonrasında sermaye harcamalarında belirgin bir düşme yaşandığı görülmektedir.

Tablo 16. Bingöl Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

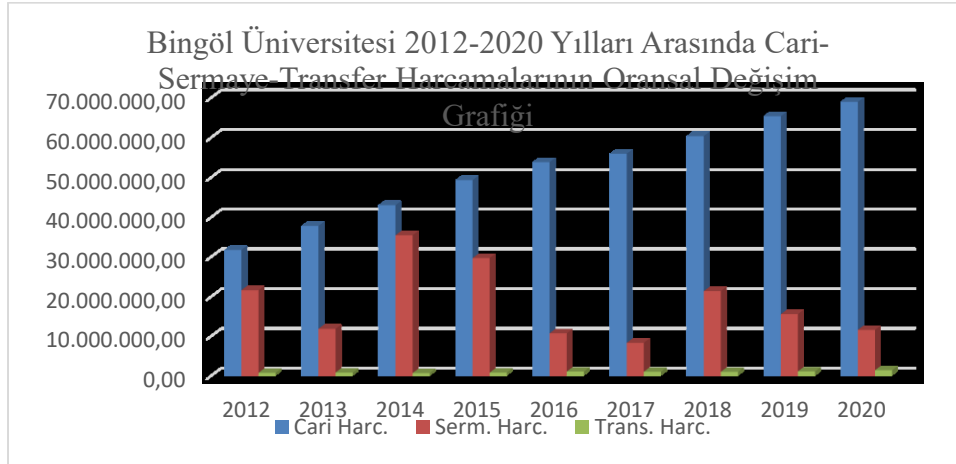
Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	31.715.565,11	21.556.355,16	723.017,26	53.994.937,53
2013	37.758.689,61	11.820.585,12	782.250,70	50.361.525,43
2014	42.963.939,00	35.423.278,09	663.334,87	79.050.551,97
2015	49.268.311,01	29.662.039,48	775.421,73	79.705.772,22
2016	53.785.523,73	10.684.809,36	1.030.195,94	65.500.529,03
2017	55.880.643,18	8.281.741,78	987.206,49	65.149.591,44
2018	60.333.486,92	21.332.359,28	959.184,74	82.625.030,93
2019	65.325.535,68	15.517.541,78	1.071.763,54	81.914.841,00
2020	68.927.434,15	11.545.447,92	1.362.378,18	81.835.260,26

Bingöl Üniversitesi’nde 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarı (2012 sabit fiyatları ile): $65.500.529,03 / 14.067 = 4.656,33$ TL; 2020 yılında ise $81.835.260,26 / 15.650 = 5.229,09$ TL’dir. Bingöl Üniversitesi’nin Uzaktan öğretim programı bulunmamaktadır.

Şekil 20. Bingöl Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi.

Şekil 21’de Bingöl Üniversitesi’nde harcamaların oransal değişimi incelendiğinde 2014 ve 2015 yıllarında sermaye harcamaları oranının cari harcamalardan yüksek düzeyde gerçekleştiği görülmektedir.

Şekil 21. Bingöl Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi.

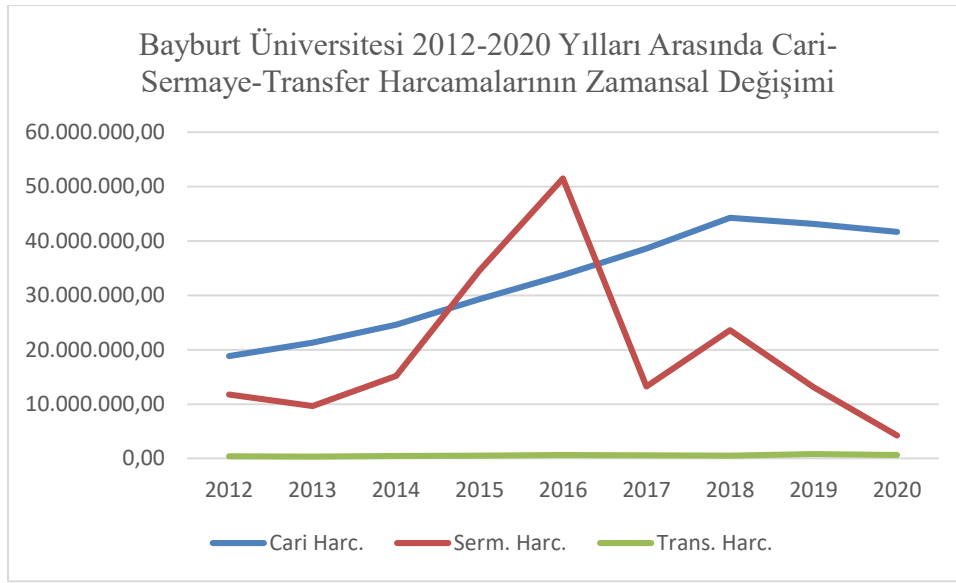
Tablo 17’de Bayburt Üniversitesi kamusal harcamaları verilmiştir. 2018 yılı sonrasında cari harcamaların düşme eğiliminde olduğu görülmektedir. Şekil 22’de 2015 yılı ve 2016 yılında sermaye harcamalarının cari harcamalardan yüksek olduğu görülmektedir. 2016 yılında öğrenci başına harcamanın Türkiye ortalamasına göre oldukça yüksek seyrettiği ancak 2020 yılında ise öğrenci başına harcamanın Türkiye ortalamasında miktardan daha az miktarlarda olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Bayburt Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	18.840.394,09	11.752.275,97	413.799,75	31.006.469,81
2013	21.319.070,23	9.647.930,58	363.298,43	31.330.299,23
2014	24.576.309,03	15.183.950,01	454.169,07	40.214.428,10
2015	29.287.834,77	34.617.228,73	543.415,43	64.448.478,93
2016	33.728.042,15	51.512.307,85	647.436,57	85.887.786,56
2017	38.634.031,80	13.230.615,62	594.290,95	52.458.938,37
2018	44.244.144,86	23.574.753,61	534.110,81	68.353.009,28
2019	43.142.036,41	13.129.552,28	831.447,99	57.103.036,69
2020	41.668.714,70	4.223.102,92	618.296,76	46.510.114,38

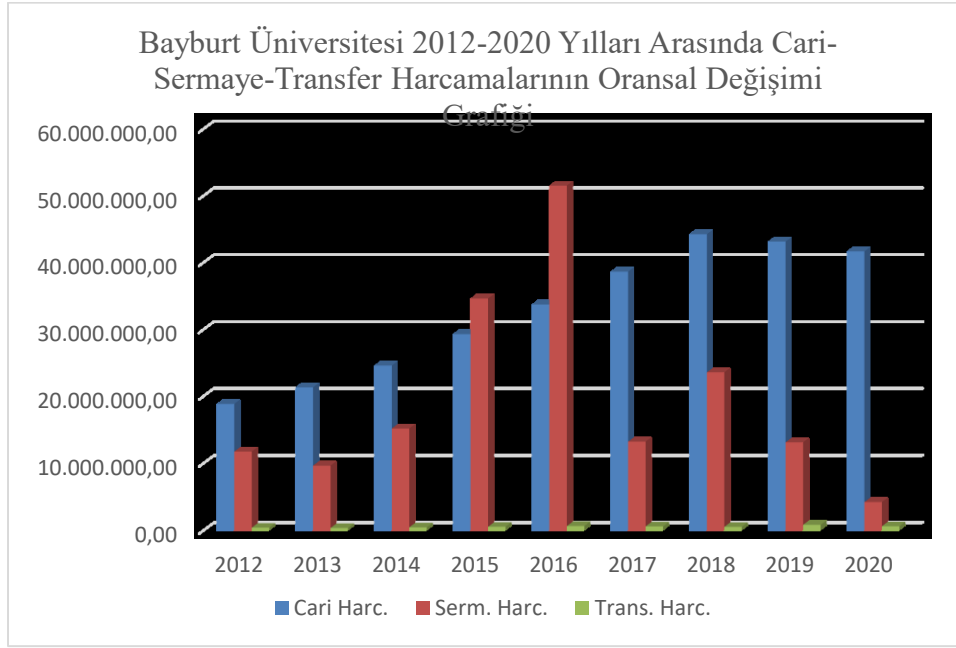
Bayburt Üniversitesi 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarı (2012 sabit fiyatları ile): $85.887.786,56 / 6978 = 9.349,86$ TL; 2020 yılında ise $46.510.114,38 / 12.936 = 3.595,40$ TL olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 23’te Bayburt Üniversitesi’nin harcama miktarlarının oransal durumu verilmiştir. Diğer üniversiteler ile karşılaştırıldığında sermaye harcaması bakımından cari harcamalara göre daha yüksek düzeyde kamusal harcama gerçekleştiği görülmektedir.

Şekil 22. Bayburt Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi.

Tablo 18’de Muş Alparslan Üniversitesi’nin kamusal harcamaları verilmiştir. Yeni kurulan bir üniversite olmasına karşın cari harcamalardaki artışın Bozok Üniversitesi ve Bingöl Üniversiteleri ile karşılaştırıldığında Muş Alparslan Üniversitesi cari harcamalarının biraz daha geride kaldığı görülmektedir. Şekil 24’te görüldüğü gibi sermaye harcamaları 2013’ten beri düşme eğilimi içinde olduğu ancak 2020 yılına gelindiğinde bir miktar artışın yaşandığı gözlenmektedir.

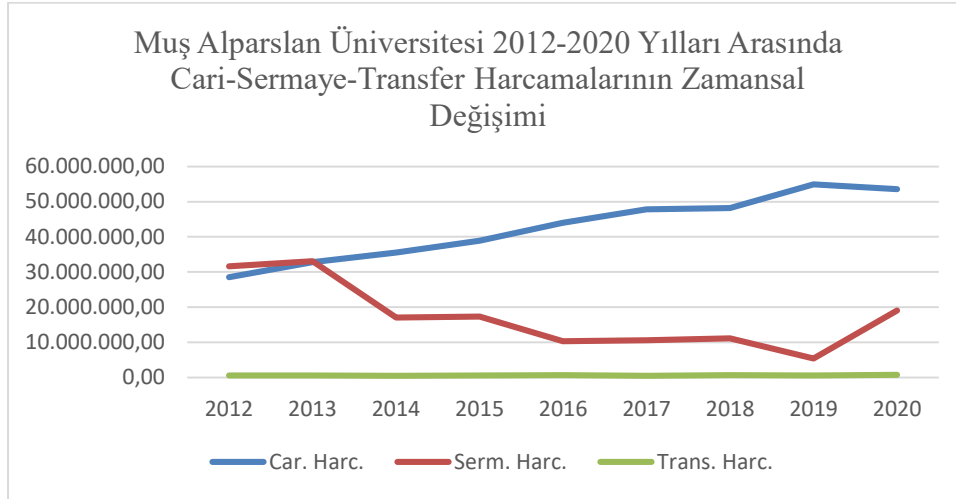

Şekil 23. Bayburt Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi.

Tablo 18. Muş Alparslan Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

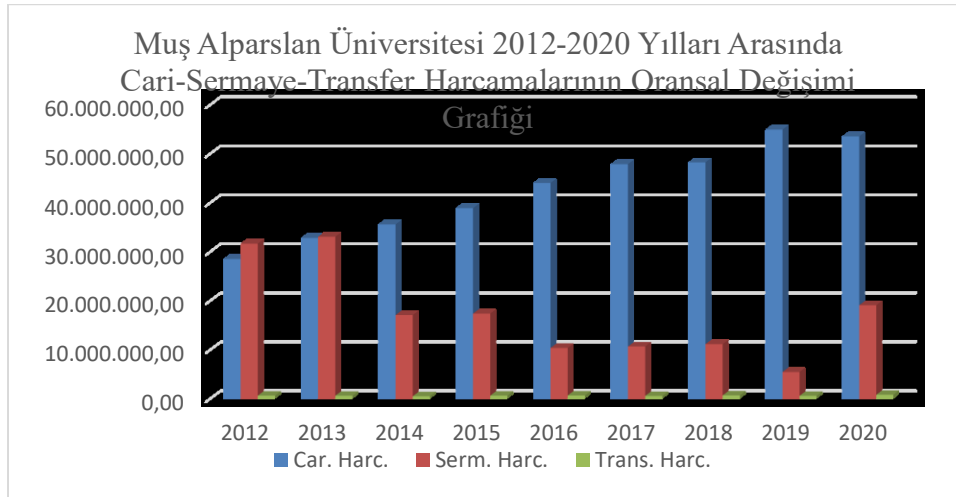
Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	28.493.478,84	31.634.592,31	614.977,55	60.743.048,70
2013	32.795.360,14	33.032.454,64	598.208,88	66.426.023,66
2014	35.560.856,99	17.051.741,32	480.969,86	53.093.568,17
2015	38.891.691,31	17.349.747,22	621.323,49	56.862.762,01
2016	44.016.333,13	10.338.845,44	640.933,21	54.996.111,77
2017	47.853.256,33	10.646.368,76	546.777,53	59.046.402,62
2018	48.211.303,29	11.130.240,19	651.768,48	59.993.311,97
2019	54.899.221,39	5.431.822,09	572.129,69	60.903.173,16
2020	53.517.274,46	19.051.759,34	773.972,65	73.343.006,45

Muş Alparslan Üniversitesi 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarı (2012 Sabit Fiyatları İle): $54.996.111,77/8.712=6.312,69$ TL olarak gerçekleşmiş, 2020 yılında ise $73.343.006,45/9.534=7.692,78$ TL olarak hesaplanmıştır.

Şekil 24. Muş Alparslan Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi.

Şekil 25’te Muş Alparslan Üniversitesi’nin cari, sermaye, transfer harcama miktarları arasındaki oransal değişim gösterilmiştir. 2016 yılından sonra cari harcamaların sermaye harcamalarına oranının arttığı görülmektedir. 2012 ve 2013 yılında sermaye harcamalarının cari harcamalara denk olduğu, bu durumun ilerleyen yıllarda değiştiği görülmektedir.

Şekil 25. Muş Alparslan Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi.

Tablo 19’da Sinop Üniversitesi kamusal harcamaları verilmiştir. Sinop Üniversitesi’nin öğrenci sayısına bakıldığında ayrılan kamusal payın daha düşük düzeyde gerçekleştiği

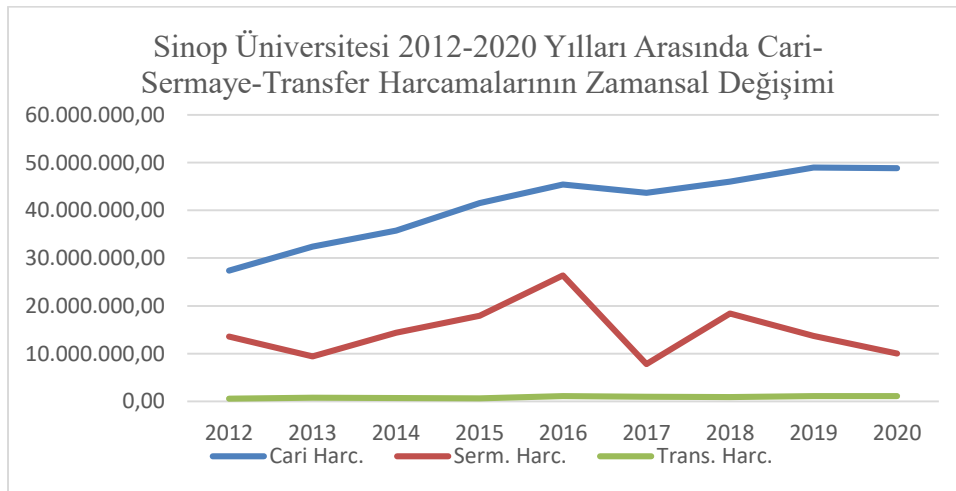
görülmektedir. Benzer bir durumun Kastamonu Üniversitesi için de benzer olduğu söylenebilir. Benzer öğrenci sayılarına sahip üniversitelerin harcama miktarları arasında belirgin farklılıklar olması dikkat çekicidir.

Tablo 19. Sinop Üniversitesi Kamusal Harcamaları (2012=100)

Yıllar	Cari Harcamalar	Sermaye Harcamaları	Transfer Harcamaları	Toplam
2012	27.375.648,61	13.610.440,39	545.268,75	41.531.357,75
2013	32.436.868,46	9.392.433,54	768.513,49	42.597.815,48
2014	35.757.509,96	14.403.516,85	722.237,37	50.883.264,19
2015	41.533.775,79	17.917.837,83	649.234,15	60.100.847,77
2016	45.390.378,75	26.396.918,49	1.126.790,18	72.914.087,42
2017	43.641.944,16	7.834.585,12	969.718,20	52.446.247,48
2018	46.030.654,99	18.428.661,04	914.343,32	65.373.659,34
2019	48.998.950,92	13.684.782,27	1.124.439,14	63.808.172,32
2020	48.814.487,34	10.024.521,51	1.088.970,41	59.927.979,26

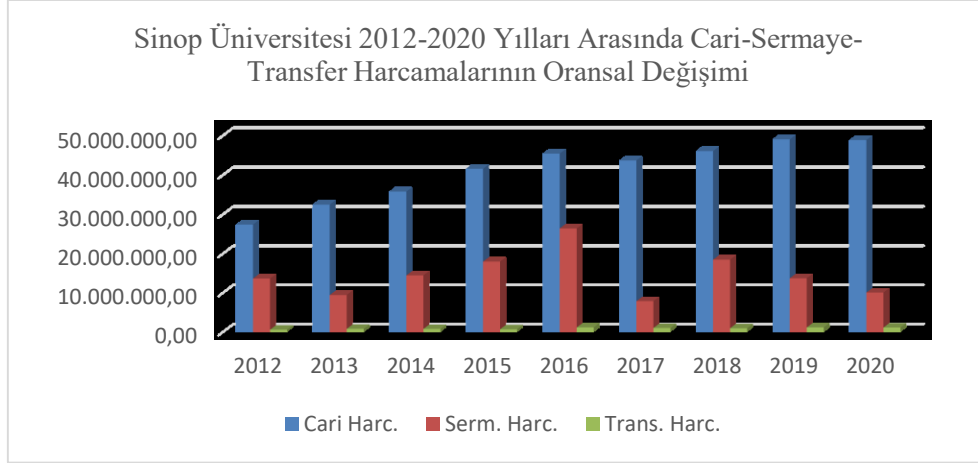
Sinop Üniversitesi 2016 yılı öğrenci başına harcama miktarı (2012 sabit fiyatları ile):72.914.087,42/ 9.262=TL; 2020 yılında ise 59.927.979,26/12.233=4.898,88 TL olarak hesaplanmıştır. Sinop Üniversitesi’nin Uzaktan ve Açık Öğretim programı bulunmamaktadır.

Şekil 26’da Sinop Üniversitesi’nin harcama miktarlarının zamansal değişimi grafik halinde verilmiştir. Cari harcamalardaki artışın 2019 yılından sonra durduğu, genel artış miktarının 2016 yılından sonra ivmesini kaybettiği görülmektedir.

Şekil 26. Sinop Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Zamansal Değişimi.

Şekil 27’de Sinop Üniversitesi’nin cari, sermaye, transfer harcamalarının oransal gelişimine bakıldığında 2016 yılında sermaye harcamalarının cari harcamalara oranının arttığı görülmektedir.

Şekil 27. Sinop Üniversitesi 2012-2020 Yılları Arasında Gerçekleşen Cari, Sermaye ve Transfer Harcamalarının Oransal Değişimi.

Tablo 20’de çalışma kapsamında incelenen üniversitelerin cari, sermaye, transfer harcamalarının 2012-2020 yılları arasında gerçekleşen harcamaların artış oranları liste halinde gösterilmiştir.

Tablo 20. Seçilen Üniversitelerde 2012-2020 Yılları Arasında Kamusal Harcamalarda Artış Oranlarının Karşılaştırılması

	Cari Harc. %	Sermaye Harc. %	Transfer Harc. %
Üniversite Adı			
Sakarya Üniversitesi	-9,9	-8,0	7,7
Atatürk Üniversitesi	2	-8,6	16
Çukurova Üniversitesi	1,5	9,0	12,5
Trakya Üniversitesi	3,5	-9,0	12,8
Kastamonu Üniversitesi	8,8	-8,9	14,8
Hatay Mustafa Kemal Ü.	0,3	-8,7	14,6
Bozok Üniversitesi	8,4	-8,8	7,8
Bingöl Üniversitesi	9,6	-9,3	7,7
Bayburt Üniversitesi	11,9	-9,4	7,7
Muş Alparslan Ü.	8,5	-8,6	2,1
Sinop Üniversitesi	7,1	-9,9	8,2

Seçilen üniversitelerin 9 yıllık harcama miktarlarına bakıldığında dikkati çeken ilk konulardan biri sermaye harcamalarının Çukurova Üniversitesi dışında diğer bütün üniversitelerde düşüş eğiliminde olduğudur. Sermaye harcamalarındaki düşme gelecek yıllarda üniversitelerin öğrenci sayılarında yaşanacak bir artış olması durumunda ek kapasite yaratma konusunda büyük güçlükler yaratmasına neden olabilir. Türkiye’de uzun yıllardan beri üniversitelerin bütçe miktarlarının bir önceki yılın harcama rakamlarına belirli bir ilave yapılarak belirlendiği görülmektedir. Örneğin 2016 yılında öğrenci sayısı daha fazla olan Sakarya Üniversitesi’nin yıllık bütçe harcamalarının Atatürk Üniversitesi’nden daha az olduğu dikkat çekicidir. 2016 yılı itibarı ile öğrenci sayılarına bakıldığında Sakarya Üniversitesi’nin öğrenci sayısının Atatürk Üniversitesi’nden 15.209 öğrenci daha fazla olmasına rağmen Atatürk Üniversitesi’nin harcama miktarı daha fazladır. 2020 yılına gelindiğinde öğrenci sayısı daha fazla olan Sakarya Üniversitesi Trakya Üniversitesi’nden daha az bir kamusal kaynağa ulaşmaktadır. Çukurova Üniversitesi’nde sermaye harcamalarındaki artışın ancak cari harcamalarda kısıntıya gidilerek yapılabildiğini göstermektedir. Sakarya Üniversitesi ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi’nin kurumsal yapısının değişerek yeni üniversitelerin kurulması ile birlikte cari harcamaların doğrudan etkilendiği ama Sakarya Üniversitesi’nin daha çok etkilendiği görülmektedir. Transfer harcamalarının bütün üniversitelerde belirli düzeylerde artış yaşanmasına rağmen, oransal olarak transfer harcamalarının çok küçük miktarlarda oluşu öğrencilere yapılacak sosyal yardımlar konusunda yeterli bir düzeyin yakalanamadığının göstergesidir.

Tablo 21’de 2016 ve 2020 yıllarında öğrenci başına düşen kamusal harcama miktarları karşılaştırma yapılması bakımından liste olarak verilmiştir.

2020 yılında öğrenci başına düşen harcama miktarı Türkiye genelinde 5.438,97 TL olarak gerçekleşmiştir. Araştırma kapsamında seçilen üniversitelerin sadece üçünde Türkiye’deki ortalama öğrenci başına harcamayı aşan harcamalar ortaya çıkmıştır. 8 üniversitede ise genel ortalamanın daha altında seyrettiği görülmektedir. Ortalamanın daha altında harcamaların gerçekleştiği üniversiteler Sakarya Üniversitesi gibi eski üniversiteler olduğu gibi Bayburt Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi gibi daha yeni

Tablo 21. 2016 ve 2020 Yılları Kesin Hesap Kanununa Göre Seçilen Üniversitelerde Birim Harcama Miktarları (2012=100)

Üniversite Adı	2016 Yılı Öğrenci Başına Düşen Harcama Miktarı	2020 Yılı Öğrenci başına düşen Birim Harcama Miktarı (TL)
Sakarya Üniversitesi	3.097,30	3.498,00
Atatürk Üniversitesi	6.022,13	5.722,23
Çukurova Üniversitesi	7.460,79	6.327,12
Trakya Üniversitesi	4.304,64	4.620,30
Kastamonu Üniversitesi	3.322,80	3.427,57
Hatay Mustafa Kemal Ü.	5.698,22	5.070,06
Bozok Üniversitesi	7.527,39	5.001,80
Bingöl Üniversitesi	4.656,33	5.299,09
Bayburt Üniversitesi	9.349,86	3.595,40
Muş Alparslan Üniversitesi	6.312,69	7.692,78
Sinop Üniversitesi	9.262,00	4.898,88

sayılabilecek üniversiteler olabildiği görülmektedir. Sinop Üniversitesi, Bozok Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi’nin 2016 yılındaki öğrenci başına harcama miktarı ile 2020 yıllarına varıldığında yaşanan düşme dikkat çekicidir. Muş Alparslan Üniversitesi’nin öğrenci başına harcamalarının arttığı görülmektedir.

Tablo 22’de 2020 yılı itibarı ile araştırma kapsamında seçilen üniversitelerin öğrenci sayıları 2020 yılı toplam kamusal harcama miktarları ve öğrenci başına düşen harcama miktarı liste halinde gösterilmiştir.

Tablo 22’de 2020 yılı itibarı ile araştırma kapsamında seçilen üniversitelerin, örgün eğitimdeki öğrenci sayısı, harcama miktarları ve öğrenci başına düşen harcama miktarları verilmiştir. Öğrenci sayısı en fazla olan Atatürk Üniversitesi’nin harcama miktarının diğer üniversitelerden fazla olduğu görülmektedir. Sakarya Üniversitesi’nin Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi olarak ikiye ayrılmasından sonra 77.435 olan öğrenci sayısı 2020 yılında 44.589 öğrenciye düşmüştür. Türkiye’de öğrenci sayıları ile üniversitelerin harcama miktarları arasında doğrudan bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Tablo 22. Seçilen Üniversitelerde 2020 Yılı Öğrenci Sayıları, Harcama Miktarları ve Öğrenci Başına Düşen Harca Miktarı

Üniversite Adı	Örgün Eğitim Öğrenci Sayısı (2020 Yılı)	2020 Yılı Toplam Harcama Miktarı, 2012=100)	Öğrenci Başına Düşen Harcama Miktarı (TL)
Sakarya Üniversitesi	44.589	155.989.447,55	4.128,70
Atatürk Üniversitesi	62.903	359.945.180,95	5.722,33
Çukurova Üniversitesi	48.541	307.124.738,08	6.327,12
Trakya Üniversitesi	40.296	186.179.415,71	4.620,30
Kastamonu Üniversitesi	26.478	90.755.179,93	3.427,57
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	24.503	124.231.768,56	5.070,06
Bozok Üniversitesi	19.969	99.880.945,89	5.001,80
Bingöl Üniversitesi	15.650	81.835.260,26	5.299,09
Bayburt Üniversitesi	12.936	46.510.114,38	3.595,40
Muş Alparslan Üniversitesi	9.534	73.343.006,45	7.692,78
Sinop Üniversitesi	12.233	59.927.979,26	4.898,88

Seçilen üniversitelerin sermaye (yatırım) harcamalarının Çukurova Üniversitesi hariç giderek azaldığı görülmektedir. Çukurova Üniversitesi’nin 2020 yılında 48.541 örgün eğitim gören öğrencisi, Trakya Üniversitesi’nin 40.296 öğrencisi vardır. Çukurova Üniversitesi’nin 8245 daha fazla öğrencisi vardır. Öğrenci sayısındaki fark fazla olmamasına rağmen kaynak kullanımında Çukurova Üniversitesi’nin daha yüksek düzeyde harcama miktarlarına ulaşabildiği görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen üniversitelerin neredeyse hepsinde sermaye harcamalarının yeterli düzeyde olmadığı gözlenmiş ve bu durum üniversitelerin idare faaliyet raporlarına yansdığı görülmektedir. Derslik, laboratuvar, eğitim alanlarının eksikliği sıklıkla belirtilen konulardır. Bazı üniversitelerde öğretim üyesi/elemanı eksikliğinden dolayı öğretim üyesi başına düşen ders yükünün oldukça fazla oluşu, öğretim üyeleri/elemanları açısından bilimsel çalışmalar için yeterli zamanın ayrılamaması anlamına gelecektir.

Sonuç

Türkiye’de 2012-2020 yılları arasındaki yükseköğretimde yapılan toplam harcamaların, yıllık ortalama %2,3 oranında arttığı görülmektedir. Bu artış oranının 2012-2016 yılları arasında %5,4 düzeyinde oluşu Türkiye’de yükseköğretime yapılan harcamaların 2017 yılından sonra azalmaya başladığını göstermektedir. Transfer harcamalarının 2012-2016 yılları arasında %7,1 düzeyinde azaldığı ve sermaye harcamalarının yıllık ortalama %2,3 düzeyinde arttığı tespit edilmiştir. 2012 yılında Türkiye’de örgün eğitim gören öğrenci

sayısı 2.352.056 iken 2020 yılında bu sayının 3.160.953 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Yükseköğretimde devlet üniversitelerinde toplam öğrenci sayısının 7.595.918 oluşu Türkiye’de toplam öğrenci sayısını %50’den fazla sayıda açık ve uzaktan öğretim ile eğitim verildiğini göstermektedir. Bu durum Türkiye’de cari harcamalardaki artışı açıklamaktadır. Ancak bu artış da öğrenci sayılarındaki artış göz önüne alındığında çok düşük niteliktedir. Sermaye harcamalarının giderek azalması uzaktan eğitim için gerekli dijital alt yapının sağlanmasının örgün eğitimin gerektirdiği fiziksel yatırıma göre daha az maliyetli olduğunu düşündürmektedir. Çalışma kapsamında cari, transfer ve sermaye harcamaları incelendiğinde 11 üniversitenin 10’unda sermaye harcamalarının %8-10 düzeyinde gerilediği ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamında sadece Çukurova Üniversitesinde sermaye harcamalarında artış yaşandığı görülmektedir. Sermaye harcamalarının düşük oluşu örgün eğitim öğrenci sayısının artışı halinde üniversitelerin bundan olumsuz etkilenebileceğini düşündürmektedir. Yeni liberal politikaların temel argümanı devletin eğitim, sağlık gibi kamusal alanlardan çekilmesi ile harcama miktarlarını azaltarak tasarruf edilen bu kaynakların eğitim yardımları olarak yurttaşlara yeniden dağıtılması tezidir. 2012-2016 yılları arasında transfer harcamalarının seyri incelendiğinde hane halkına yapılan yardımların düşük düzeyde gerçekleşmesi bu tezin geçerliliğinin olmadığını göstermektedir. Performansa dayalı finansman sisteminin üniversitelere dışarıdan bazı başarımların ölçütlerinin belirlenerek buna göre kaynak tahsisinin ön görülmesi üniversitelerin sahip olması gereken temel ilkelerden biri olan bilimsel özerklik ilkesine ne kadar uygun olduğu tartışmalıdır. Bununla birlikte üniversitelerin performansa dayalı olarak ön görülen finansman sisteminde yer alan başarımların ölçütlerini yerine getirmek için çaba göstermelerine ve büyük bir bölümünü yerine getirmelerine rağmen, yeterli ödeneklerin ayrılamaması devlet üniversitelerinin gelişmelerinin yeterli düzeyde olmamasına yol açacak niteliktedir.

Kaynakça

- Âdem, M. (1977). *Türk eğitiminin ekonomi politikası*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Adem, (1982). *Kalkınma planlarında eğitimimizin hedefleri ve finansmanı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:109.
- Adem, (1993). *Ulusal eğitim politikamız ve finansmanı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:72.

- Akgül, M. (2020). Türkiye’de eğitim bütçesinin hesaplanması ve uygulayıcı görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi.
- Aksoy, H. H. (2005). Küresel kapitalizmin kamusal eğitime etkileri. *Abece Eğitim ve Ekin Dergisi*, 232, 2-7.
- Aksoy, H.H. (2018). Eğitim planlamasından neoliberal belirlemeye: Bütçe mi figürler mi? *Birgün Gazetesi*. 16 Eylül, 2018.
- Bagues M, Labini M., & S., Zinovyeva N. (2008). Differential grading standards and University funding: Evidence from Italy, *CESifo Economic Studies*, Volume 54, Issue 2, June 2008, Pages 149–176, <https://doi.org/10.1093/cesifo/ifn011>.
- Bakioğlu, A. ve Didin Ala, Ş. (2019). Üniversite açma ve geliştirme politikaları. (Bakioğlu, A. Ve Korumaz, M. Ed.). *Eğitim politikaları, kuramlar, yöntemler, göstergeler, etkiler ve uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ereş, F. (2020). *Eğitimde politika planlama ekonomi*. Ankara: Pegem Akademi
- Giroux, H. (2008). *Eleştirel pedagojinin vaadi*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Karakütük, K. (2006). Yükseköğretimin finansmanı. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 219-243.
- Karakütük, K. (2012). *Eğitim planlaması*. Ankara: Elhan Kitap Yayın Dağıtım.
- Karakütük, K. (2020). *Eğitimde bütçe yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kurul, N. ‘2012). *Eğitim finansmanı*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kurt, A. İ. (2015). Türkiye’de yükseköğretimin finansmanındaki dönüşümün zamansal ve politik analizi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Lang, D. W. (2005). The political economy of performance funding. (F. Iacobucci& C. Tuohy, Ed.). *Taking Public Universities Seriously. Toronto, Buffalo, London: University of Toronto Press*.
- Levy, R.A, 81986). Development of performance funding criteria by theTennessee Higher Education Commission: A chronology and evaluation. (T. W. Banta, Ed.). *Performance Funding in Higher Education: A Critical Analysis of Tennessee's Experience*. <https://eric.ed.gov/?id=ED310655>. Erişim Tarihi 17.07.2022.
- McKeown-Moak, M. P. (2013). The “New” performance funding in higher education. *Educational consideration*. Volume 40, Number 2.
- Pehlivan, O. (2016). *Devlet bütçesi*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Psacharopoulos, G. (1993). İnsangücü planlamasından İşgücü Piyasası Çözümlemesine. Çev. H. H. Aksoy. *A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt 26, Sayı 2. 429-442.
- Sakarya Üniversitesi, 2020. Sakarya Üniversitesi 2020 yılı idare faaliyet raporu. https://kalite.sakarya.edu.tr/sites/kalite.sakarya.edu.tr/file/sau_2020_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf. Erişim Tarihi:17.07.2022.
- Schmidt, E.K. (2012) University funding reforms in the Nordic countries. *The Journal of Finance and Management in Colleges and Universities*. Number 8. 113-136.
- Tüngen, K. (2010). *Devlet bütçesi*. İzmir. Bassaray Matbaası.

- Ünal I. (1996). *Eğitim ve yetiştirme ekonomisi*. Ankara: Epar Yayıncılık.
- Ünal, I. (2011). Yükseköğretimin Finansmanı: Neo Liberal Çözümler ve Tehditler. (F. Ercan, S. K. Kurt Ed.). *Metalaşma ve İktidarın Baskısındaki Üniversite*. (93-120). İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı.
- YÖK, (2007). *Türkiye’nin yükseköğretim stratejisi*. Ankara: YÖK Başkanlığı Yayınları.

Yazar Hakkında

Yazar, lisans eğitimini 1996 yılında Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi bölümünde tamamladı. 1997 yılında Bingöl’de sınıf öğretmenliği görevine başladı. 2001 yılında Karadeniz Ereğli’de, 2004-2009 yılında yılları arasında ise Ankara’da sınıf öğretmenliği görevine devam etti. 2007 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Ekonomisi ve Planlaması programında yüksek lisansını tamamladı. 2015 yılında Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde aynı programda doktora derecesi aldı. Halen Ankara Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nde öğretmenlik görevine devam etmektedir. Eğitim ekonomisi, eğitim finansmanı ve mesleki eğitim konularında araştırma ve çalışmalar yapmaktadır.

International Journal of Educational Policies

ISSN: 1307-3842

<http://ijep.icpres.org>

<http://ojs.ijep.info>

